

ETT LITET STOPP PÅ VÄGEN

Arkeologisk förundersökning och undersökning av delar av RAÄ Högsby 424:1,
Högsby socken och kommun, Kalmar län

HAMPUS NORRGREN

Rapporter från Arkeologikonsult 2018:2602 & 2018:3073

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Bild över bearbetat flintmaterial som plockades in under undersökningarna i Högsby 424:1. I bildens mitt syns ett fragment av en polerad yxa (fnr 111:137:1). Högst upp i högra hörnet på bilden syns en cylindrisk kärna som omarbetats till skrapa (fnr 1000:1:4).

Flintfynd på bilden i ordning om vänster till höger:

Övre raden: fnr 1000:1:3, fnr 111:137:1, fnr 1000:1:5 och fnr 1000:1:4,

Undre raden: fnr 1000:1:3, fnr 1000:912:5 och fnr 111:137:2

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2018

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

ETT LITET STOPP PÅ VÄGEN

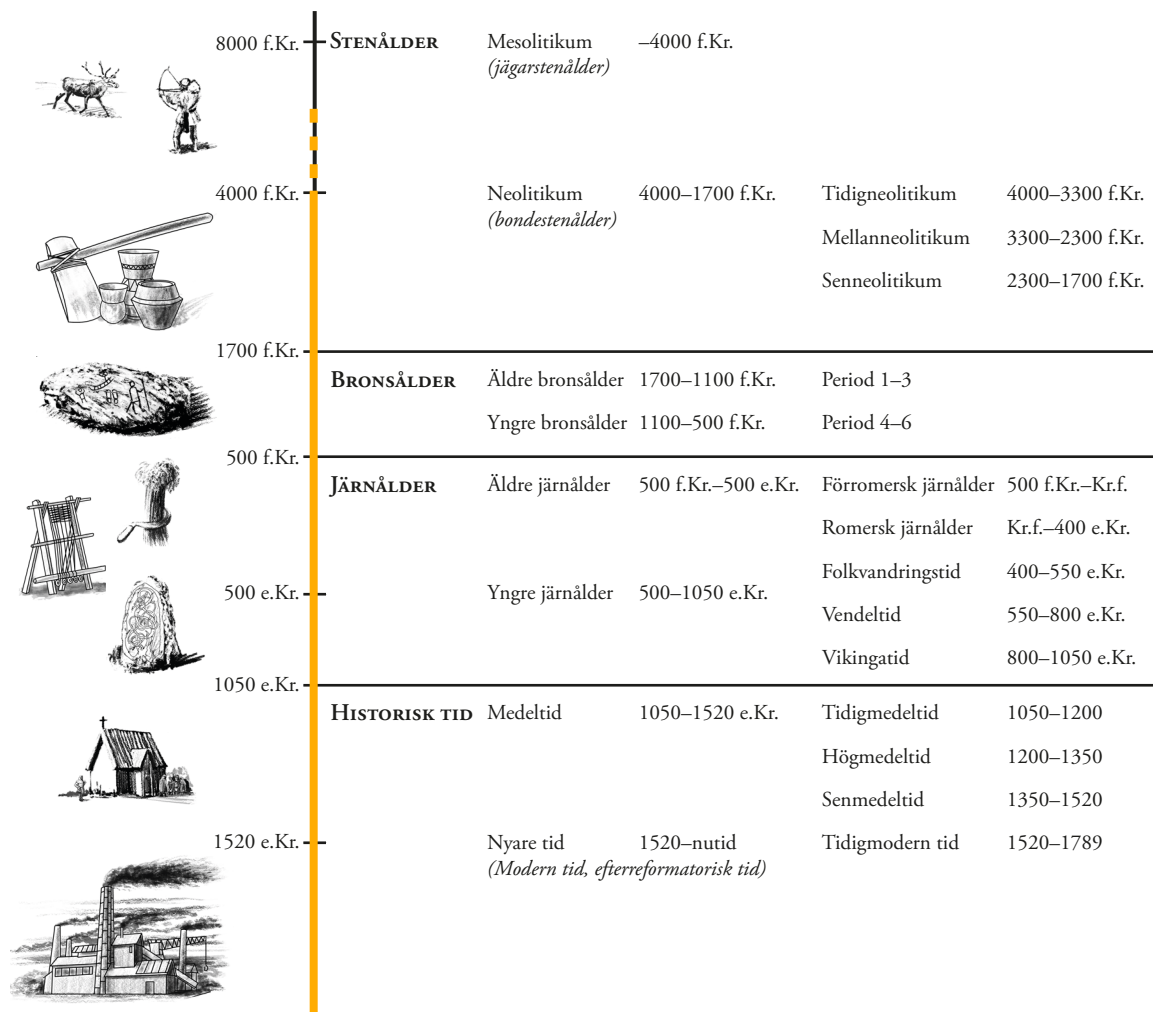
Arkeologisk förundersökning och undersökning av delar av RAÄ Högsby 424:1,
Högsby socken och kommun, Kalmar län

HAMPUS NORRGREN

Rapporter från Arkeologikonsult 2018:2602 & 2018:3073

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTI-KVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen och föregås av en besiktning, undersökning eller utredning.

Fornlämning är en lämning som vid registreringstillfället bedömts omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850 genom äldre tiders bruk och att den är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Bevakningsobjekt innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning eller inte.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som enligt rådande praxis vid registreringstillfället inte utgör fornlämning men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Enligt skogsvårdslagen ska hänsyn tas även till denna typ av lämningar. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, t.ex. fyndplats eller plats med tradition.

Uppgift om innebär att lämningen endast är känd via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa. Lämningen har inte eftersökts eller kunnat återfinnas i fält.

Undersökt och borttagen betyder att lämningen blivit arkeologiskt undersökt och helt borttagen. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING	7
Bakgrund.....	7
Rapportens upplägg.....	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	8
Topografi	8
Fornlämningsmiljö.....	8
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	11
Syfte arkeologisk förundersökning	11
Frågeställningar inför den arkeologiska förundersökningen.....	11
Syfte arkeologisk undersökning.....	11
Frågeställningar inför den arkeologiska undersökningen	11
GENOMFÖRANDE	12
Fältarbete arkeologisk förundersökning.....	12
Fältarbete arkeologisk undersökning	13
Analyser	13
Teknik och dokumentation.....	13
RESULTAT ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING	14
Anläggningskoncentrationer 1–3	14
Anläggningar	16
Fynd	18
Tolkning efter förundersökningen.....	20
RESULTAT ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING.....	20
Anläggningskoncentration 1	20
Anläggningskoncentration 2	22
Anläggningskoncentration 3	23
Fynd	24
SAMMANFATTANDE TOLKNING.....	25
FÖRMEDLING.....	27
UTVÄRDERING AV MÅLUPPFYLLELSE	27
REFERENSER	28
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	29
BILAGOR	31
Bilaga 1. Litisk analys.....	31
Bilaga 2. Schakt, Förundersökning.....	33
Bilaga 3. Anläggningar, förundersökning	34
Bilaga 4. Anläggningar, undersökning.....	37
Bilaga 5. Fynd, förundersökning och undersökning.....	43
Bilaga 6. ¹⁴ C-analys	45
Bilaga 7. Populärvetenskaplig skrift.....	47

Figur 1. Undersökningsområdet markerat på Terrängkartan, skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har under januari, februari och april 2017 utfört en arkeologisk förundersökning (dnr 431-2147-12) och en arkeologisk undersökning (dnr 431-1571-17) av en del av en fornlämning (Högsby 424:1) inom fastigheterna Gillberga 2:10 och 3:42, Högsby socken och kommun, Kalmar län (figur 1).

Den berörda fornlämningen var tidigare registrerad i Fornminnesregistret (FMIS) som en stenåldersboplat. Arkeologikonsults undersökningar kunde emellertid konstatera att området innefattade lämningar från fler tidsperioder än stenålder. Förutom litiska (d.v.s. sten) avslag och andra artefakter från

yngre stenålder påträffades boplatlämningar och aktivitetsytor från äldre och yngre järnålder samt modern tid. Dessa lämningar var koncentrerade till fyra olika områden med delvis skilda dateringar och funktioner.

Efter genomförda undersökningar bedöms alla lämningar inom det berörda exploateringsområdet ha tagits bort. Fornlämningen fortsätter dock utanför exploateringsytan och är endast delundersökt. Kvarvarande delar är registrerade i Fornminnesregistret (FMIS).

INLEDNING

Bakgrund

Arkeologikonsult utförde under januari, februari samt april månad 2017 en arkeologisk förundersökning samt en efterföljande arkeologisk undersökning av delar av stenåldersboplaten Högsby 424:1 vid Gillberga, Högsby socken och kommun, Kalmar län (figur 1). Arbetet föranleddes av att Högsby kommun planerat dragningen en ny VA-ledning som ska sträcka sig mellan Högsby och Ruda och löpa i en korridor tvärs över fornlämningsområdet.

Den arkeologiska förundersökningen innefattade exploateringsområdets hela sträckning över fornlämningen på fastigheterna Gillberga 2:10 och 3:42. Utifrån resultaten från denna kom den efterföljande arkeologiska undersökningen att avgränsas till den sydöstra delen av fastigheten 2:10.

Fornlämning Högsby 424:1 hittades vid en inventering genomförd av Kalmar länsmuseum 1989. Vid inventeringen framkom slaget stenmaterial som teknologiskt kunde dateras till neolitikum samt enstaka sotfläckar som innehöll skörbränd sten. Platsen bedömdes utgöra ett boplatområde från stenålder och därmed en fast fornlämning (FMIS).

Rapportens upplägg

Rapporten består av en inlage- och en bilagedel. I inlagan beskrivs topografi och fornlämningsmiljö, undersökningarnas syften och frågeställningar samt den metod och teknik som använts. Resultaten från respektive undersökning presenteras därefter och sen följer ett tolkande kapitel som diskuterar resultaten som framkommit utifrån frågeställningarna. Kortfattat redogörs även för den förmedlingsinsats som gjordes i samband med undersökningen. Till sist ges en utvärdering av projektets genomförande och måluppfyllelse.

I avsnittet med bilagor redovisas de vetenskapliga analyserna (litisk analys samt ¹⁴C-analys) samt schakt-, anläggnings- och fyndtabeller. Här finns också en populärvetenskaplig sammanfattning ”Platsen på vägen dit”, där undersökningens resultat diskuteras. Denna finns även tryckt som en egen publikation (Norrgren 2018).

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Figur 2. Undersökningsområdet, foto från sydöst.

Topografi

Den aktuella fornlämningen (Högsby 424:1) är belägen i en dalgång. Genom dalgången ringlar sig Emån som har sitt utlopp i norra delen av Kalmarssund. Fornlämningen ligger på södra sidan om ån, med en åsrygg i söder och ett markerat höjdparti i norr. Åsryggen löper parallellt med Emån i väst-östlig riktning. Tre kilometer nordväst om fornlämningsområdet ligger samhället Högsby och fem kilometer åt sydöst ligger samhället Ruda (figur 3).

Fornlämningsområdet är beläget på 60–70 meter över havet och avgränsas i söder av väg 34 och i öster av en nordlig avfart från samma väg. Denna sträcker sig ned mot en i dagsläget förfallen träbro. Fornlämningen ligger i öppen åkermark och innefattar i sydöst en plåtliknande höjdrygg som sedan sluttar ner norrut mot Emåns södra strand. Mellan ägora (Gillberga 2:10 och 3:42) sjunker höjdryggen ner i en svacka, som markeras av ett

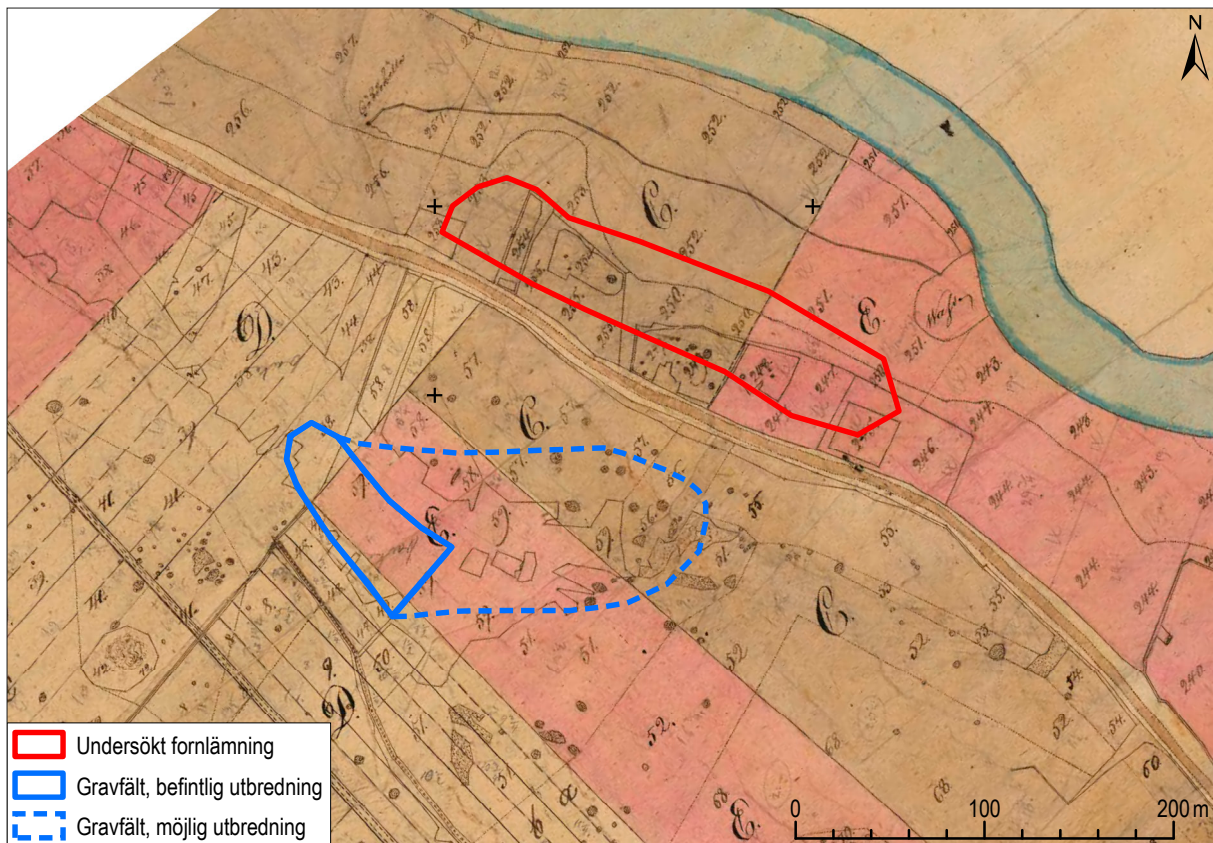
modernt dike, varefter marken sedan reser sig upp i nästa höjdrygg. Diket löper tvärs över området mot Emån och verkar som gräns mellan ägora. I nordväst har området sin avgränsning ca 50 meter ut i åkermarken mellan väg 34 och Emåns södra strand. I nordvästra delen finns en åkerholme som verkar som gränsmarkör för fornlämningsområdet.

Fornlämningsmiljö

Området runtomkring Emåns sträckning mellan Högsby och Ruda (figur 3) är mycket fornlämningsrikt (FMIS). Lösfynd av stenxor, förekomsten av hållkistor, rösen, högar och runstenar, tillsammans med ortnamnen, höjden över havet samt Emåns funktion som transportled ut till Kalmar sund gör området högtintressant vad gäller samtliga av de förhistoriska tidsperioderna. Ser man till de registrerade fornlämningarna och lösfynden i närområdet verkar neolitikum och järnålder vara de tidsperioder som haft störst inverkan.

Figur 4. Undersökningsområdet var nära beläget gravfältet 44:1 som dateras till järnålder. Enskifteskartan från 1815 visar på att detta gravfält en gång varit betydligt större innan det delvis blivit förstört. Skala 1:4 000.

I det direkta närområdet finns ett järnåldersgravfält med tre högar samt 12 stycken runda stensättningar (Högsby 44:1). Detta ligger uppe på den markerade åsryggen, ca 100 meter söder om undersökningsområdet. Ser man till det historiska kartmaterialet (figur 4) så verkar antalet gravar ha varit betydligt större än vad som i dagsläget finns registrerat i FMIS och gravarna har varit utspridda över en stor del av åsryggens sträckning. Några 100 meter söder om detta gravfält finns det en dokumenterad hållristning i form av skålgropar på ett 3x3 meter stort flyttblock (Högsby 444:1).

Ett annat järnåldersgravfält påträffas tre kilometer åt nordväst, precis innan tätorten Högsbys södra gräns (Högsby 28:1). I dagsläget består gravfältet av fyra högar och sju runda stensättningar men det är svårt skadat. På norra sidan om Högsby tätort finns det ytterligare en skadad gravhög registrerad (Högsby 15:1).

Invid Högsbys kyrka, som är daterad till 1200-talet, återfinns en runsten från vikingatid (Högsby 20:1). Ytterligare en runsten ska ha stått i anslutning till

kyrkan men denna är i dagsläget försvunnen och har troligtvis förstörts eller murats in i kyrkan i samband med dess ombyggnation 1774 (Nilsson & Svensson 2004: 1). Ytterligare ett fragment av en runsten (Långemåla 20:1) står vid Bötterum, ca sju kilometer sydöst om det aktuella undersökningsområdet.

Något som inverkar på vår förståelse av det forntida landskapet är den näst intill totala avsaknaden av undersökta, förhistoriska boplatslämningar. Detta beror till stor del på att väldigt lite exploateringsarkeologi har genomförts i närområdet och att majoriteten av områdets fornlämningar har identifierats genom okulär besiktning. Eftersom förhistoriska boplatser inte syns ovan mark förblir de oupptäckta så länge de arkeologiska ingreppen uteblir. Ort-namnen längs med Emåns sträckning, exempelvis Odensvi, Ekeby, Hammarby och Staby ger landskapet en tydlig järnåldersprägel. Kombinationen av järnåldersgravar och efterlederna *-by* samt *-vi* i de lokala ortnamnen indikerar att området kan ha utgjort en centralbygd under yngre järnålder (Brink 1998, Nilsson & Svensson 2004).

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syfte arkeologisk förundersökning

Enligt länsstyrelsens kravspecifikation var syftet med förundersökningen att avgränsa och karaktärisera fornlämningen till art och innehåll. Resultaten från förundersökningen skulle ligga till grund för en eventuell arkeologisk undersökning.

Frågeställningar inför den arkeologiska förundersökningen

- Vilken är fornlämningens totala utbredning inom exploateringsområdet?
- Finns det ytor tomma på fornlämningar inom exploateringsområdet?
- Vilka tidsperioder finns representerade på platsen?
- Vilka typer av lämningar förekommer?
- Hur är bevarandegraden vad gäller föremål och makrofossiler?

Syfte arkeologisk undersökning

Utifrån förundersökningens resultat bestämdes vilka ytor som skulle totalundersökas vid en arkeologisk undersökning. Syftet med undersökningen var i enlighet med Länsstyrelsens kravspecifikation att fånga in informationen på platsen för att mer långtgående kunna tolka de anläggningar som påträffas, hur de hänger ihop och vad de representerar. Samtidigt skulle resultaten relateras och sättas i perspektiv till den övergripande fornlämningsbilden i närområdet.

Frågeställningar inför den arkeologiska undersökningen

- Är det möjligt att iaktta några övergripande strukturer, t.ex. hus?
- Hur förhåller sig de framkomna anläggningskoncentrationerna till varandra? Är det möjligt att se någon övergripande strukturell organisation?
- Hur har platsen utnyttjats under olika tidsperioder?

GENOMFÖRANDE

Fältarbete arkeologisk förundersökning

Förundersökningen genomfördes av två arkeologer under fem dagar mellan den 30 januari och den 3 februari 2017. Den omfattade sökschaktning inom angivet exploateringsområde som inom fornlämningen Högsby 424:1 utgjordes av en korridor som var 260 meter lång och 7 meter bred, sammanlagt 1820 m². Korridoren sträckte sig i nordöst till sydvästlig riktning inom den södra delen av fornlämningsområdet (figur 5). Därutöver tillkom ytterligare ytor belägna parallellt med exploateringsområdet, som skulle komma att nyttjas som arbetsytor under kommande exploateringsarbete. Dessa två ytor var 260x4 meter, det vill säga 1 040 m² vardera. Inom det södra av dessa arbetsområden löpte två elkablar.

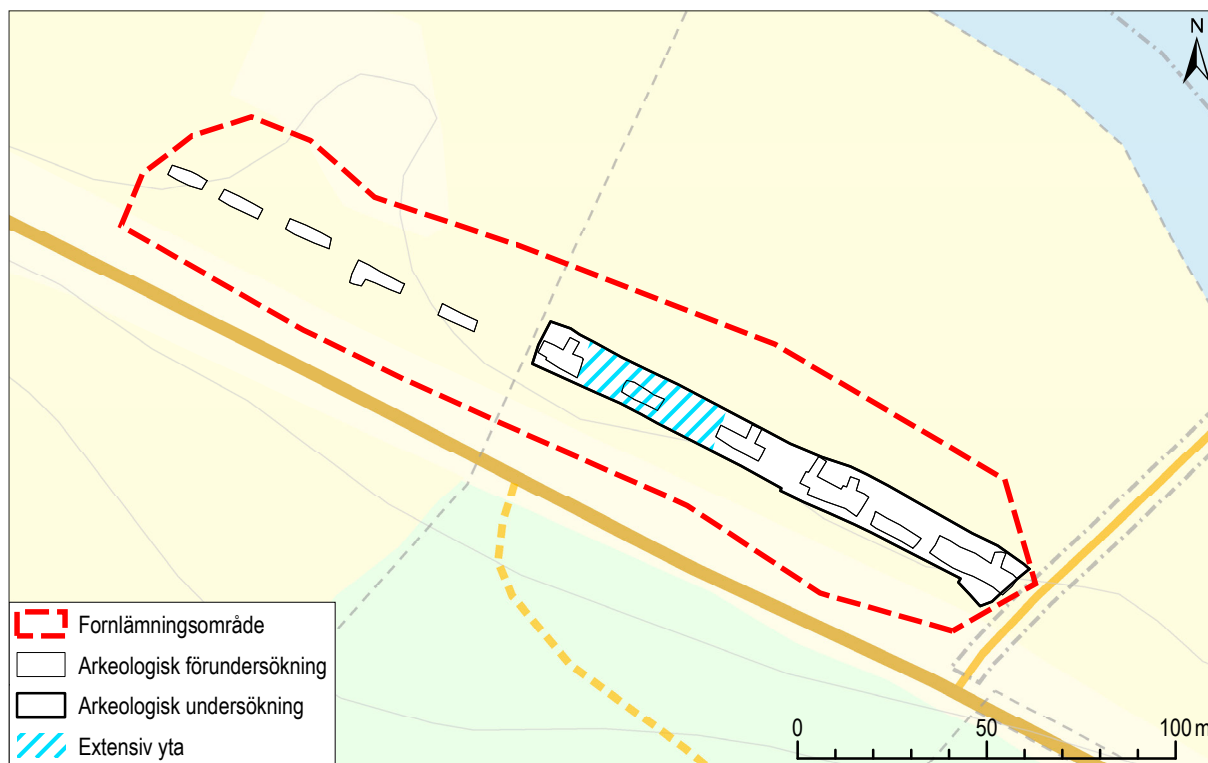
Schaktningen skulle framför allt förhålla sig till området som skulle tas upp under kabeldragningen. Schakten togs upp med dubbel skopbredd och hade en längd på omkring tio meter. Dessa lades med mellan tio till femton meters avstånd från varandra.

Schakten grävdes ned till anläggnings- och kultur-lagernivå, alternativt ner till steril mark. Vissa kom att utökas och breddas i syfte att avgränsa påträffade anläggningskoncentrationer. Totalt togs elva stycken schakt upp till en sammanlagd yta om 640 m².

I situationer där större anläggningskoncentrationer påträffades kom berörda schakt att vidgas i syfte att försöka avgränsa fornlämningen. I vissa fall kom schakten att vidgas så att de gick in i det nordliga arbetsområdet men detta skedde först efter att godkännande erhållits från länsstyrelsen. Ett representativt urval av anläggningarna undersöktes till hälften med skärsliv, skyffel och fyllhammare.

Jordprover för makrofossil- och ¹⁴C-analys insamlades från anläggningar som bedömdes goda ur daterings-synpunkt.

Efter avslutad förundersökning fylldes schakten igen och anläggningstäta ytor täcktes med markduk.

Figur 5. Schakten som togs upp under den arkeologiska förundersökningen samt ytan som togs upp under den arkeologiska undersökningen tillsammans med ytan som schaktades mer extensivt. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:2 000.

Fältarbete arkeologisk undersökning

Under den arkeologiska undersökningen kom en större sammanhängande yta att tas upp som inkluderade de sex östligaste av förundersökningens schakt (501–506) och ytorna mellan dessa. Den upptagna ytan kom även (efter godkännande av länsstyrelsen) att inkludera de båda definierade arbetsområdena på varsin sida om ytan som skulle exploateras. Inom det södra av dessa löpte två elkablar till vilka en konstant säkerhetsmarginal hölls. Den arkeologiska undersökningen genomfördes av två arkeologer under nio dagar mellan den 18 och 28 april 2017. Ytan som togs upp uppmätte 1 720 m² och kom i nordväst att avgränsas av ett modernt dike (figur 5).

Strax nordväst om den centralt belägna härdkoncentrationen fanns ett område som utifrån förundersökningens resultat bedömdes som relativt anläggningsfattigt. Baserat på länsstyrelsens önskemål valdes det här området ut som en yta som skulle schaktas mer extensivt (figur 5).

Alla anläggningar som påträffades kom att mätas om med nya anläggningsnummer, även de som påträffats och undersökts under förundersökningen. Dubbelinmätningarna kom att korrigeras efter genomfört fältarbete.

Totalt påträffades 131 anläggningar av typerna härddar, gropar, stolphål och diken. Av dessa kom 119 att undersökas, motsvarande 90 %. Totalt 56 stycken utgick efter att ha blivit undersökta.

Jordprover samlades in från anläggningar som bedömdes särskilt intakta och för angivet syfte intressanta.

Analys

Efter båda undersökningarna gjorde Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult, makrofossilsanalyser på ett urval av jordproverna. Material från dessa användes sedan för datering genom ¹⁴C-analys.

Efter förundersökningen skickades tre stycken ¹⁴C-prover iväg för datering; ett prov från vardera av de tre påträffade anläggningskoncentrationerna. Efter den arkeologiska undersökningen skickades ytterligare tre stycken ¹⁴C-prover iväg. Analysen utfördes av International Chemical Analysis, USA.

Analys och rapport av det litiska (sten-) materialet har genomförts av Michel Guinard, Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU) i Uppsala.

Samtliga analysrapporter hittas i avsnittet med bilagor (bilagor 1 och 6).

Teknik och dokumentation

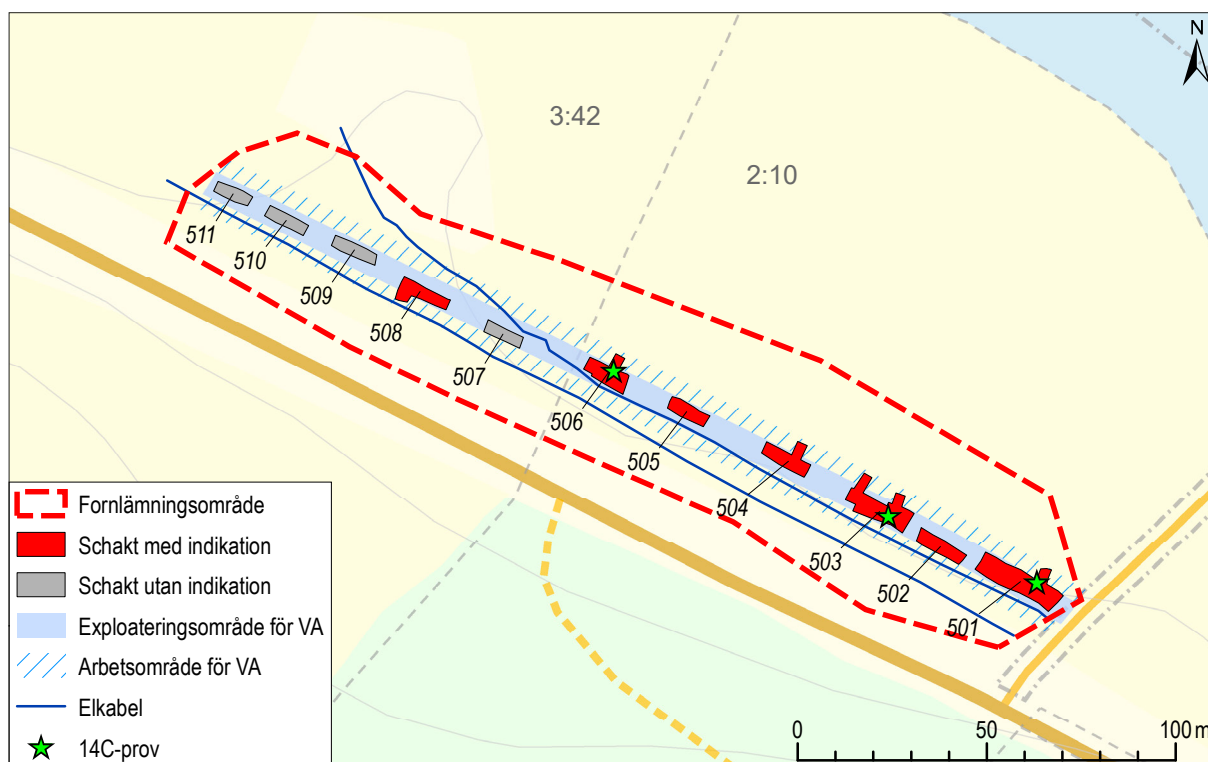
Utrustning och dokumentationsmetodik var desamma för båda undersökningarna. All avbaning skedde med bandburen grävmaskin utrustad med planskopa och rotortilt. Innan och under pågående maskingrävning avsåktes berörda ytor med metall-detektor i syfte att fånga upp daterbara fynd.

Framkomna anläggningar rensades fram för hand med fyllhammare och mindre redskap som t.ex. skärsliv och gotlandsskrapa. Anläggningarna avsåktes även med metall-detektor i syfte att se ifall de innehöll några metaller. Avsökning med metall-detektor gjordes med en maskin av modell Minelab E-trac.

Inmätningar gjordes med GPS med nätverks-RTK, vilken har en standardavvikelse på 0,02 meter i öppen terräng. Fotografering skedde med digital systemkamera och lodfoto gjordes från lodfotomast. Skriftliga beskrivningar gjordes för hand i dokumentationsbok. Under den arkeologiska undersökningen genomfördes dokumentationen i digital kontextblankett på läsplatta.

Inmätningar och övrig dokumentation har samlats i Arkeologikonsults GIS-baserade dokumentationssystem SiteWorks för vidare analys.

RESULTAT ARKEOLOGISK FÖRUNDERSÖKNING

Figur 6. Under den arkeologiska förundersökningen påträffades anläggningar av förhistorisk karaktär i sju av elva sökschakt, ¹⁴C-prover är även markerade i Fastighetskartan, skala 1:2000.

Totalt innehöll sju av elva schakt anläggningar av förhistorisk karaktär (figur 6). Endast ett av dessa schakt (508) var beläget inom den nordvästligt belägna fastigheten (3:42). Trots breddning av detta schakt åt både nordväst och väster påträffades inga ytterligare anläggningar. Anläggningen som påträffades utgjordes av två mindre stolphål.

De resterande schakten (507, 509–511) på nordvästra fastigheten innehöll endast spår av täckdiken och gropar av modern karaktär. Den västra delen av förundersökningsytan gick inte vidare till efterföljande arkeologiska undersökning.

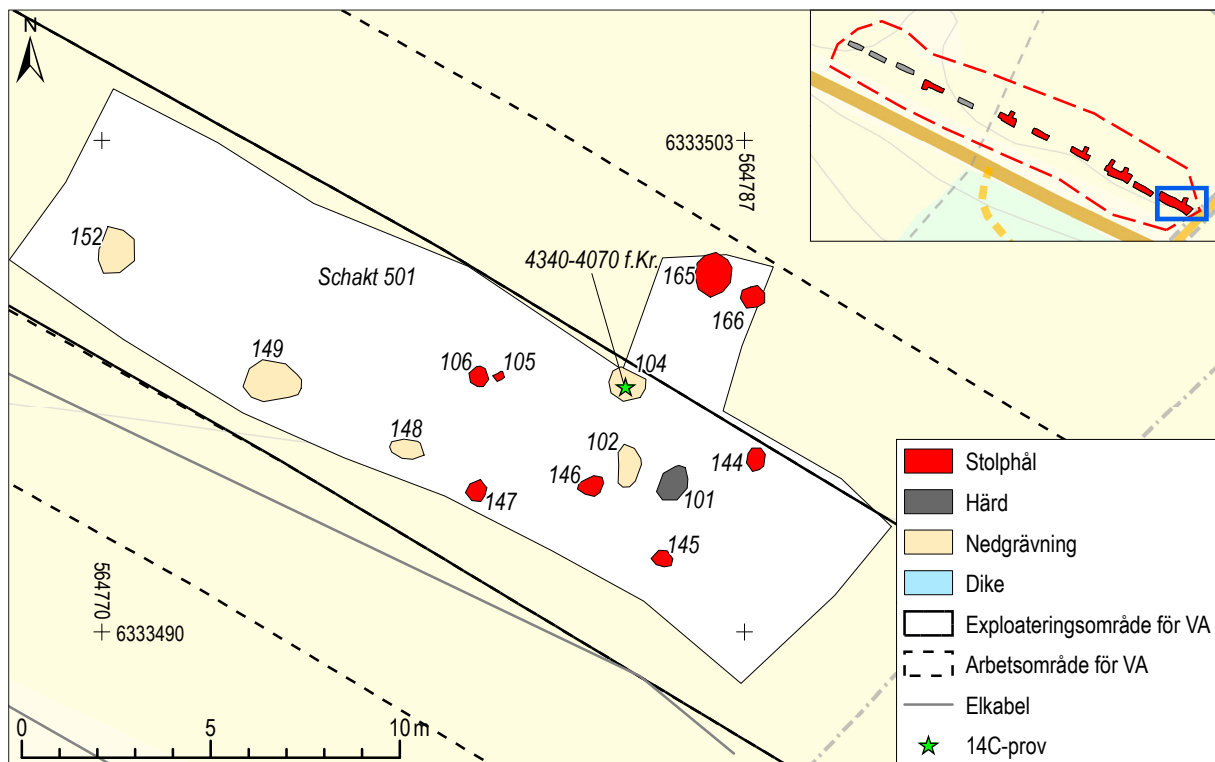
Totalt togs sex schakt (501–506) upp inom den sydöstligt belägna fastigheten (2:10). Av dessa kom samtliga att innehålla anläggningar av förhistorisk karaktär. Totalt påträffades 66 stycken anläggningar. Av dessa kom 33 stycken att undersökas, av vilka fyra stycken utgick. Anläggningarna utgjordes av stolphål, gropar och härdar av olika form och storlek. Anläggningarna framträdde i tre koncentrationer vilka avgränsades rumsligt från varandra.

Alla schakt och anläggningar redovisas i tabeller i bilaga 2 och 3. Inom ramen för förundersökningen kom tre utvalda ¹⁴C-prover att skickas in från insamlad makrofossil. Dessa fördelades så att ett prov från vardera av de tre anläggningskoncentrationerna skickades in för datering (bilaga 7).

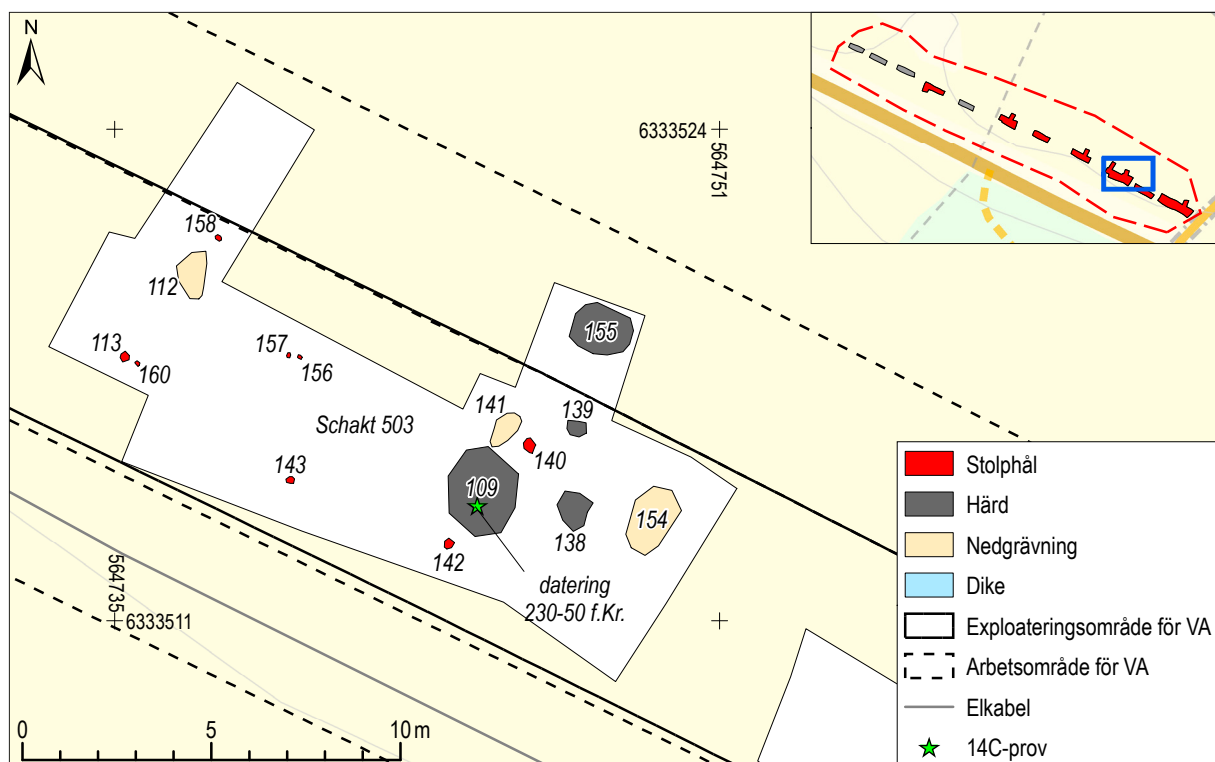
Anläggningskoncentrationer 1–3

Den första anläggningskoncentrationen framkom direkt i sydöstra delen av området och bestod främst av stolphål och gropar (figur 7). Även en härd påträffades inom området. Ett av stolphålen (104) kom att ¹⁴C dateras till 4340–4070 f.Kr., det vill säga yngre stenålder (neolitikum).

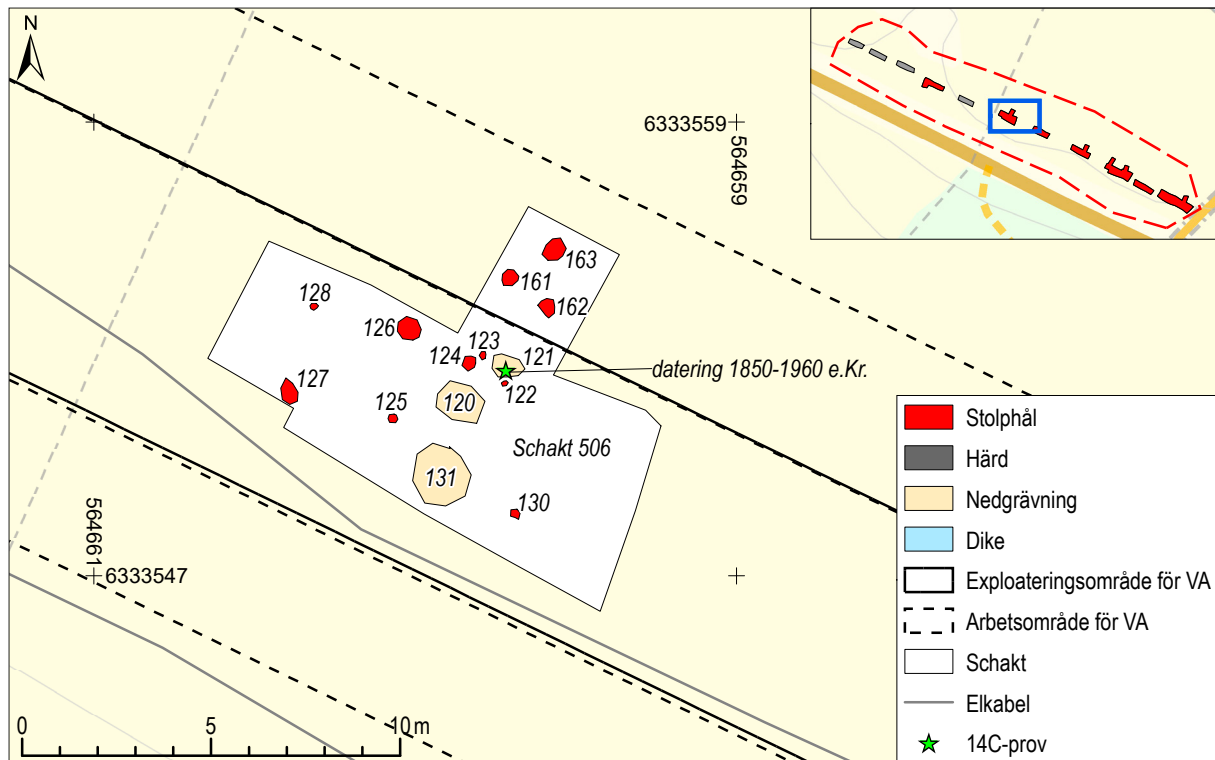
Ca 24 meter nordväst om denna koncentration påträffades en andra, större ansamling av anläggningar (figur 8). Denna karaktäriserades av härdar och enstaka stolphål. En större härd (109) provtogs för makrofossil och kom efter ett urval baserat på lägst egenålder ¹⁴C-dateras till 230–50 f.Kr. Detta för anläggningskoncentrationen till äldre järnålder.

Figur 7. Första anläggningskoncentrationen påträffades i förundersökningsområdets sydöstra del. Stolphålet 104 daterades till 4340–4070 f.Kr, det vill säga bondestenålder. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200. Översikt i skala 1:5 000.

Figur 8. Den andra anläggningskoncentrationen representerades av ett antal ensamliggande gropar och härdar. Den större centralt belägna härden daterades till 230–50 f.Kr. (Äldre järnålder). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200. Översikt i skala 1:5 000.

Figur 9. Den tredje anläggningskoncentrationen framkom intill gränsen mellan fastigheterna Gillberga 2:10 och 3:42. En av de större stenfyllda groparna kom att dateras till modern tid (1850–1960 e.Kr.). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200. Översikt i skala 1:5000.

Den tredje och sista anläggningskoncentrationen som kom att identifieras under förundersökningen påträffades ytterligare 66 meter åt nordväst (figur 9). Detta område karakteriserades främst av större ovala gropar som var fyllda med sten av varierande storlek. Invid en av dessa (131) påträffades en hästbrodd i järn vid framrensning av anläggningen; något som skulle kunna indikera en datering till yngre järnålder eller medeltid. Därefter kom ett prov från en närliggande grop (121) att provtas och ^{14}C -dateras. Dateringen kom att hamna mellan 1850 till 1960 e.Kr.

Vid samtliga av dessa anläggningskoncentrationer kom schakten att vidgas i syfte att försöka finna en möjlig nordlig avgränsning. Någon avgränsning inom exploateringsytan kunde inte göras i denna riktning och fornlämningen bedömdes fortsätta mot norr. Schakten som drogs mellan dessa tre koncentrationer uppvisade ett mindre antal anläggningar, även här skedde det bitvis breddning av sökschakten i syfte att bättre ta fram eller avgränsa anläggningar och koncentrationer.

Anläggningar

Stolphål

Under förundersökningen framkom 35 stycken stolphål. Av dessa kom totalt 18 stycken att undersökas. Åtta stycken påträffades inom schakt 501 som var beläget vid förundersökningsområdets sydöstra gräns. Dessa, tillsammans med gropar och härdar, kom att utgöra delar av den första av de tre uppfattade anläggningskoncentrationerna. Två av stolphålen (146 och 165) undersöktes (figur 10 och 11). Båda var större stenskodda stolphål som troligtvis inhyst större stolpar. Troligen härrör dessa från stolpburna konstruktioner men någon sådan var inte möjlig att rekonstruera utifrån de anläggningar som påträffats.

Några stolphål påträffades även i anslutning till den andra anläggningskoncentrationen med härdar, och ytterligare ett antal i anslutning till den tredje anläggningskoncentrationen. Här var de betydligt mindre och i fallet med den tredje anläggningskoncentrationen skulle många kunna tolkas som stolphål.

Figur 10. Stolphål 165 påträffat i schakt 503 i profil. Påträffades inom den andra anläggningskoncentrationen. Foto från sydväst.

Figur 11. Stolphål 146 påträffat i schakt 506 i profil. Påträffades inom den tredje anläggningskoncentrationen. Foto från söder.

Figur 12. Hård 109 som påträffades inom schakt 503. Anläggningen kom att dateras till äldre järnålder. Foto från sydväst.

Härdar

Sammanlagt fem härdar hittades vid förundersökningen. Fyra stycken, av olika storlek, påträffades i schakt 503 (figur 12). Denna ansamling av härdar kom att representera den andra anläggningskoncentrationen. Två av de framkomna härdarna (109 och 155) i denna grupp var en aning större än de andra. En av dessa (109) kom att undersökas till hälften

och daterades till äldre järnålder. Tillsammans med två stolphål och två gropar bildade dessa anläggningar ett eget aktivitetsområde.

Även inom den första anläggningskoncentrationen i sydöst påträffades en oval hård (101) som tolkades höra till bostadsaktiviteterna i området.

Figur 13. En av de tre större stenfyllda groparna (131) som påträffades inom den tredje anläggningskoncentrationen. Påträffades i schakt 506. Foto från söder.

Gropar

Sammanlagt 18 gropar av olika former påträffades inom hela den sydöstra delen av förundersökningsområdet och förekom inom samtliga av de tre anläggningskoncentrationerna.

Den tredje anläggningskoncentrationen, belägen längst i nordväst, bestod framförallt av tre stycken större gropar fyllda med stora mängder sten som troligtvis använts som stensprängningsgropar (figur 13). De andra groparna varierade i både form och storlek. Funktionen hos många av dessa gick inte att utreda. En del av de outgrävda anläggningarna bedömdes vara gropar.

Fynd

Ett flertal fynd från olika tidsperioder påträffades, framförallt som lösfynd i ploglagret, under förundersökningens sökschaktning. Alla fynd redovisas i bilaga 5.

Ett mängdmässigt begränsat stenmaterial påträffades, bland annat ett fåtal bitar bearbetad kvarts (figur 14). En av dessa utgjordes av en skrapa med retuscher (finbearbetad kant). Denna skrapa hade tillverkats utifrån rester av en möjlig handtagskärna och var det enda fyndet under förundersökningen som skulle kunna indikera en datering till mesolitikum, det vill säga jägarstenålder (bilaga 1). Övriga kvartsfynd tycktes utgöra avslag och rester av reducering av kärnor eller noder.

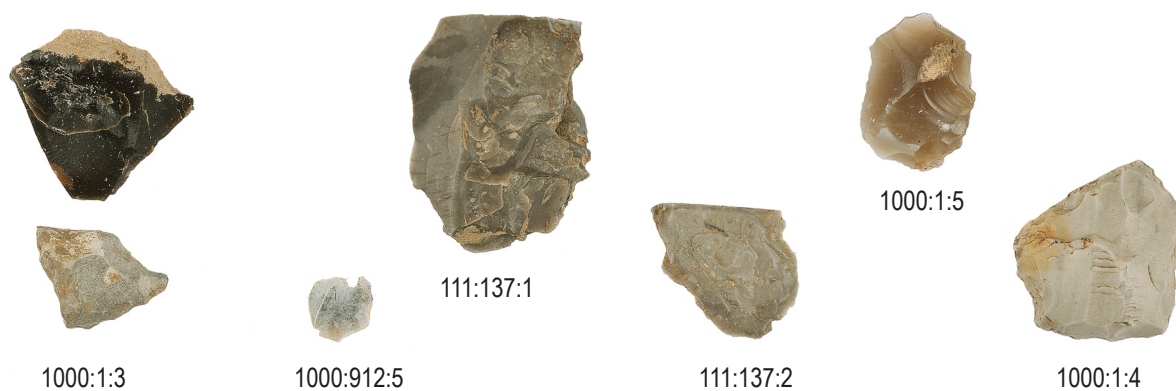
Sex lösfynd av flinta gjordes, varav fem hade tydligt blivit bearbetade (figur 15). Två bitar flinta av typen danienflinta hade tydligt polerade ytor och utgjorde rester en polerad, tjocknackig flintyxa. Även en rest av en möjlig cylindrisk kärna som även den dateras till bondestenåldern. I ett senare skede omarbetas kärnan genom retuscher för att fungera som skrapa (bilaga 1). Både yxfragmenten och den omarbetade kärnan dateras till bondestenåldern (neolitikum).

Gällande metallmaterial kom en relativt stor mängd lösfynd av järn, som t.ex. spikar och hästkosömmar att plockas in. Av de faktiska föremålen så påträffades rester av ett knivblad av järn i matjorden strax nordväst härdarna i anläggningskoncentration 2. Vid framrensning av en sprängstensgrop (131) i den tredje anläggningskoncentrationen påträffades en hästbrodd. Dock framkom fyndet vid framrensning och inte vid utgrävning av anläggningen vilket gör att fyndets datering inte bör ses som representativt för anläggningen.

Endast två fynd av annan metall än järn gjordes. Det ena utgjordes av ett tunt välvt beslag med punktdekor och ett annat av en tunn tråd av möjligtvis tenn eller silver (figur 16). Båda påträffades som lösfynd i matjorden och ingen av dem har kunnat dateras utifrån typologi.

Figur 14. Avslag och redskap i kvarts. En handtagskärna (fnr 1000:912:3) kan dateras till jägarstenåldern (mesolitikum). Skala 1:1.

Figur 15. Avslag och redskap i flinta. Ett fragment av en polerad tjocknackig yxa (fnr 111:137:1) och en omarbetad cylindrisk kärna (fnr 1000:1:4) dateras till mitten av bondestenåldern (neolitikum). Skala 1:1.

Figur 16. Två föremål av metall annan än järn påträffades. Ena är en tunn möjlig silvertråd (fnr 1000:361:1) och den andra ett dekorerat CU-beslag (fnr 1000:84:1). Skala 4:1.

Tolkning efter förundersökningen

Vid förundersökningen identifierades tre skilda anläggningskoncentrationer. En ursprunglig tolkning var att aktiviteterna inom området skiljde sig åt tidsmässigt och således representerade olika sätt som platsen kommit att nyttjas under förhistorien fram till modern tid. Denna tolkning stärktes i och med att resultaten från ¹⁴C-dateringarna erhöles där de tre olika anläggningskoncentrationerna tydligt kom att skilja sig åt tidsmässigt.

Den första av de tre påträffade anläggningskoncentrationerna tolkades utgöra rester av ett boplatsläge där det en gång stått stolpburna konstruktioner. Ett stolphål daterades till yngre stenålder (neolitikum).

Den andra anläggningskoncentrationen utgjordes av fyra stycken större ovala härदार som låg i ett mindre

kluster. Dessa härदार verkar ha varit positionerade under bar himmel. Området tolkades således utgöra ett utomhusbaserat aktivitetsområde och daterades till äldre järnålder.

Den tredje anläggningskoncentrationen påträffades längre västerut och representerades av tre stycken större gropar (120, 121 och 131). Ena av dessa gropar daterades till modern tid. Området bör tolkas som ett modernt aktivitetsområde kopplat till jordbruket på platsen. De stora groparna användes troligtvis till att få bort större sten från åkern genom att spränga dem genom eldpåverkan.

Gällande det bearbetade stenmaterialet från stenåldern är det många avslag och föremål som uppvisar hög kvalitet. Dock är det mängdmässigt ett relativt litet material, något som skulle kunna indikera att platsen under neolitikum inte utgör en större säsongsboplats.

RESULTAT ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

Den anläggningsfördelning som tycktes ha framgått under förundersökningen kom under den arkeologiska undersökningen att förstärkas, om än få en aning mer utdragen och spridd utbredning. Anläggningskoncentrationerna kom inte heller nu att kunna avgränsas åt nord/nordöst då anläggningarna tycktes fortsätta bortom exploateringsområdet.

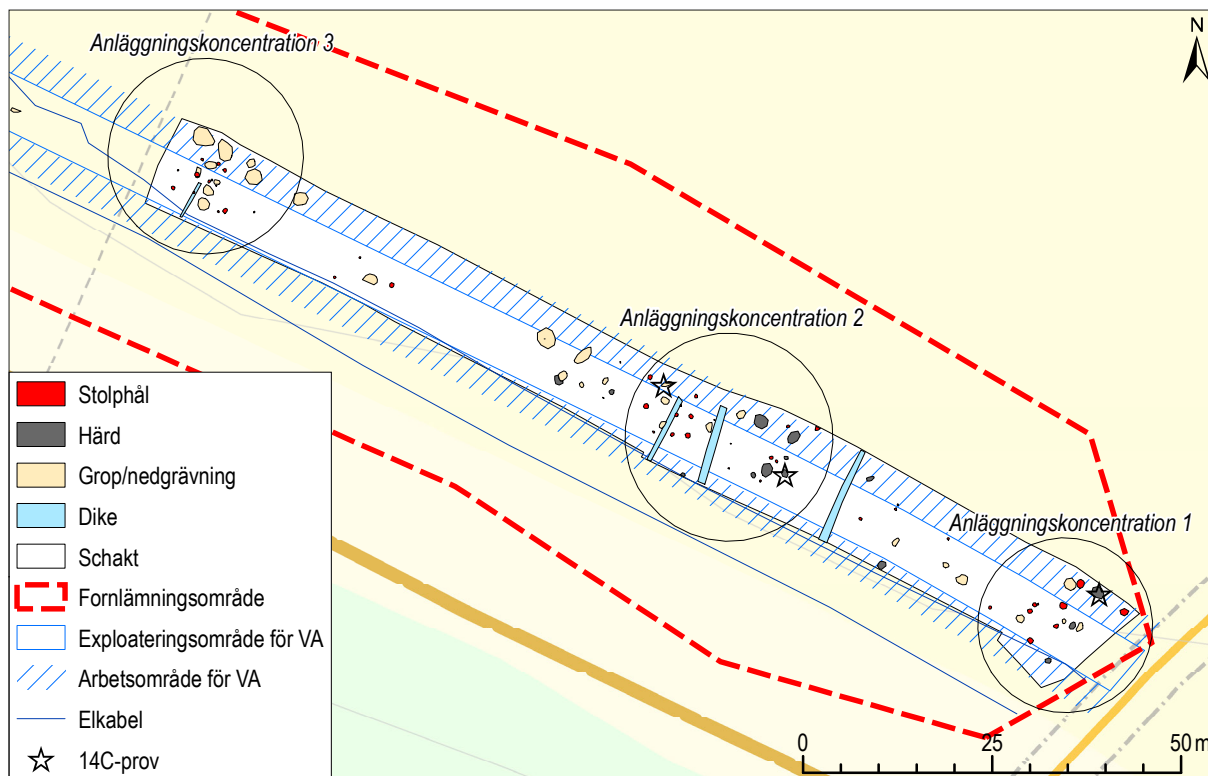
Ser man till de nya anläggningar som framkom var de av en liknande typ som de från förundersökningen. Alla framkomna anläggningar kom under den arkeologiska undersökningen att mätas in med en ny nummerserie som startade på 201. Många av de möjliga anläggningar som observerades under förundersökningen kom under den arkeologiska undersökningen att undersökas, vilket ledde till att många utgick. Fornlämningsbilden som framkommit under förundersökningen, med tre koncentrationer med anläggningar, kom att bibehållas och förstärkas (figur 17). Den kom dessutom att utökas genom att ett ytterligare antal anläggningar påträffades i anslutning till den centrala härdarkoncentrationen (se anläggningskoncentration 2 nedan).

Anläggningskoncentration 1

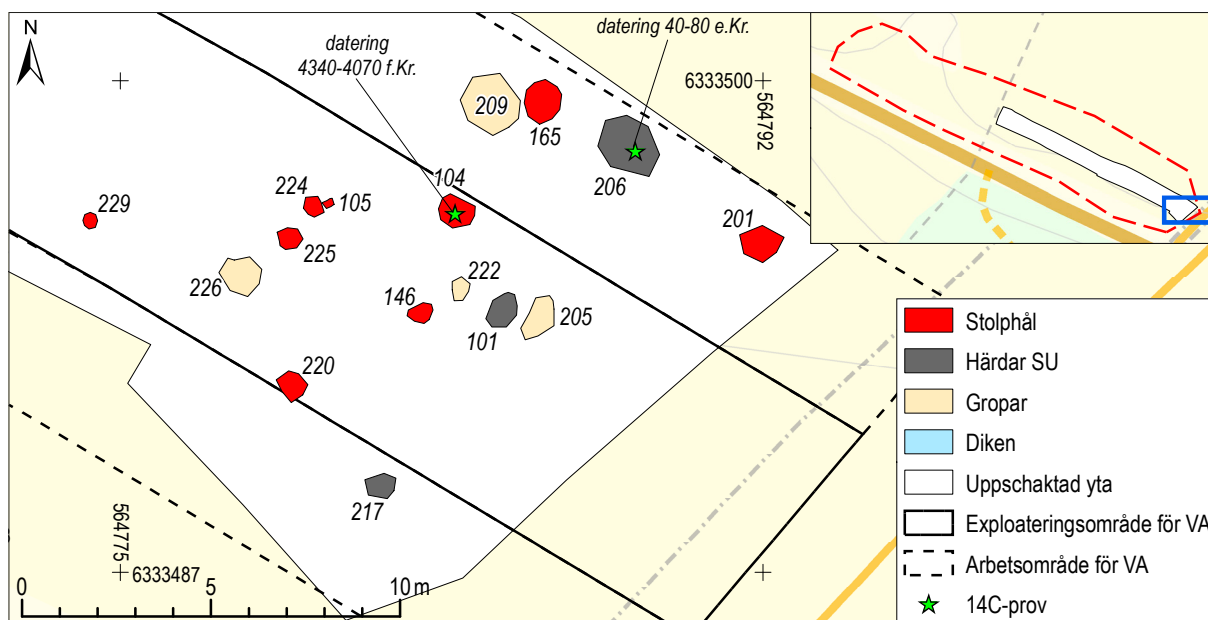
Inom den första anläggningskoncentrationen (figur 18) fanns det ett antal stolphål som under förundersökningen kom att dokumenteras men inte handgrävas. Dessa undersöktes istället under den arkeologiska undersökningen. Många kom då att utgå. Samtidigt påträffades fyra nya stolphål, framför allt i den nordöstra delen av koncentrationen. Även två nya härदार och fyra nya gropar påträffades.

Tyvär är det inte möjligt att utifrån de stolphål som definierats och kontrollerats inom den första anläggningskoncentrationen göra en rekonstruktion av hur av byggnationen sett ut. De nya stolphål som framkom i den nordöstra delen antyder att dessa troligtvis fortsätter bortom undersökningsområdet i både nordlig och östlig riktning. Skulle man göra ett försök till rekonstruktion av stolphålen i området föreslås det här att stolphål 104, 220 och 165 möjligtvis hör till samma konstruktion. Dessa stolphål var snarlika i storlek och utformning, och var även stenskodda. De bildar en linje som löper i

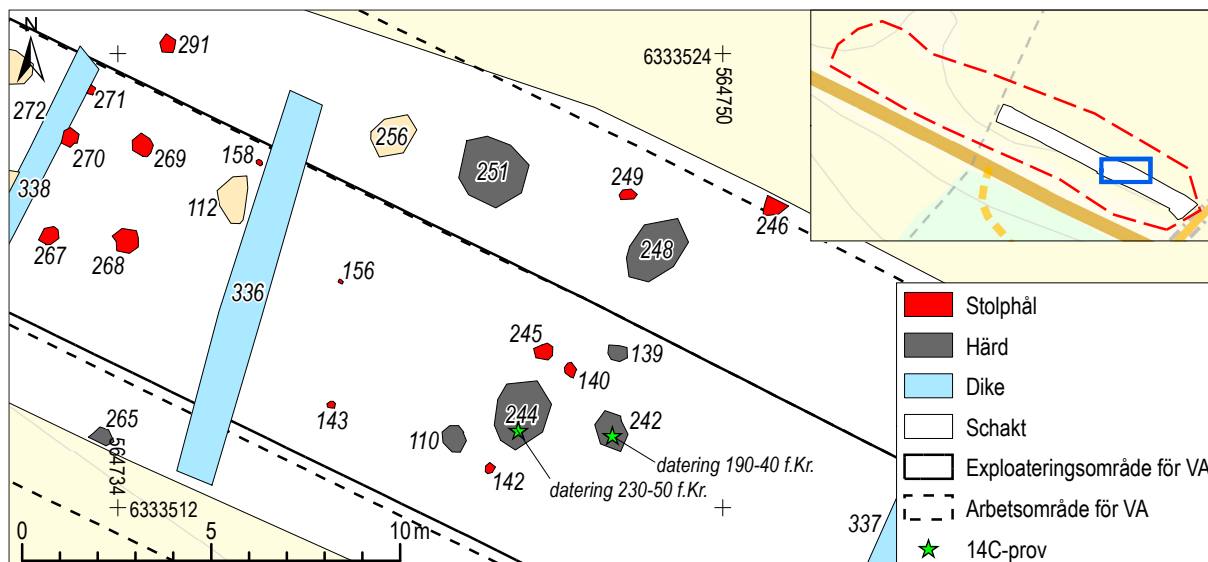

Figur 17. Översiktsskarta på de anläggningar som framkom under den arkeologiska förundersökningen och arkeologiska undersökningen. ¹⁴C som togs under den arkeologiska undersökningen är utmarkerade och även de tre anläggningskoncentrationerna. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:1 000.

Figur 18. Översiktsskarta över påträffade och bekräftade anläggningar inom den första anläggningskoncentrationen efter genomförd arkeologisk undersökning. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200. Översikt i skala 1:5 000.

Figur 19. Översiktsskarta över påträffade och bekräftade anläggningar inom den andra anläggningskoncentrationen efter genomförd arkeologisk undersökning. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200. Översikt i skala 1:5 000.

en sydvästlig/nordöstlig riktning och ligger 6,2 respektive 3,8 meter från varandra. Tar man även in det till ytan mindre men stenskodda stolphål 146 så får man ett jämnare avstånd mellan stolparna som då varierar mellan 3,6–3,8 meter. Dessa stolphål saknar dock motsstående anläggningar så att de kan bilda tydliga bockpar (det ingår två stolpar i varje bockpar som bär upp en byggnad och en normalstor byggnad använder ett flertal bockpar). Ett av stolphålen i den här koncentrationen (104) dateras till bondestenåldern (neolitikum). Konstruktionen kan tänkas utgöra ett så kallat tvåskeppigt hus, som då bärs upp av en enkel rad stolpar, (konstruktionen benämns även som mesula hus). Dessa uppförs vanligtvis under bondestenåldern och delar av bronsåldern. Härdarna 206 och 101 är positionerade utanför den här konstruktionen och kan tänkas utgöra liknande aktivitet som härdarna inom anläggningskoncentration 2. Något som även stöds av att en av dessa härdar (206) daterades genom ^{14}C -analys till 40–80 e.Kr.

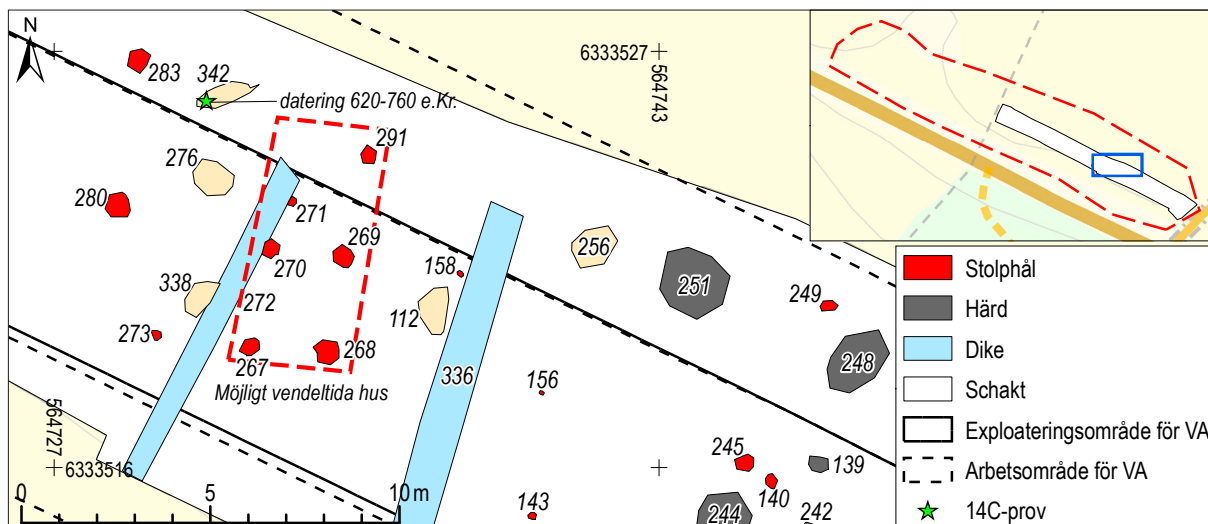
Anläggningskoncentration 2

Den andra anläggningskoncentrationen (figur 19) kom att utökas med fynd av ytterligare två härdar. Även här gav anläggningarnas spridning en indikation om att aktivitetsområdet fortsatte bortom undersökningsområdet åt nordöst. En av de nya härdarna (251) var storleksmässigt snarlik de två större som framträdde under förundersökningen (155 och 109).

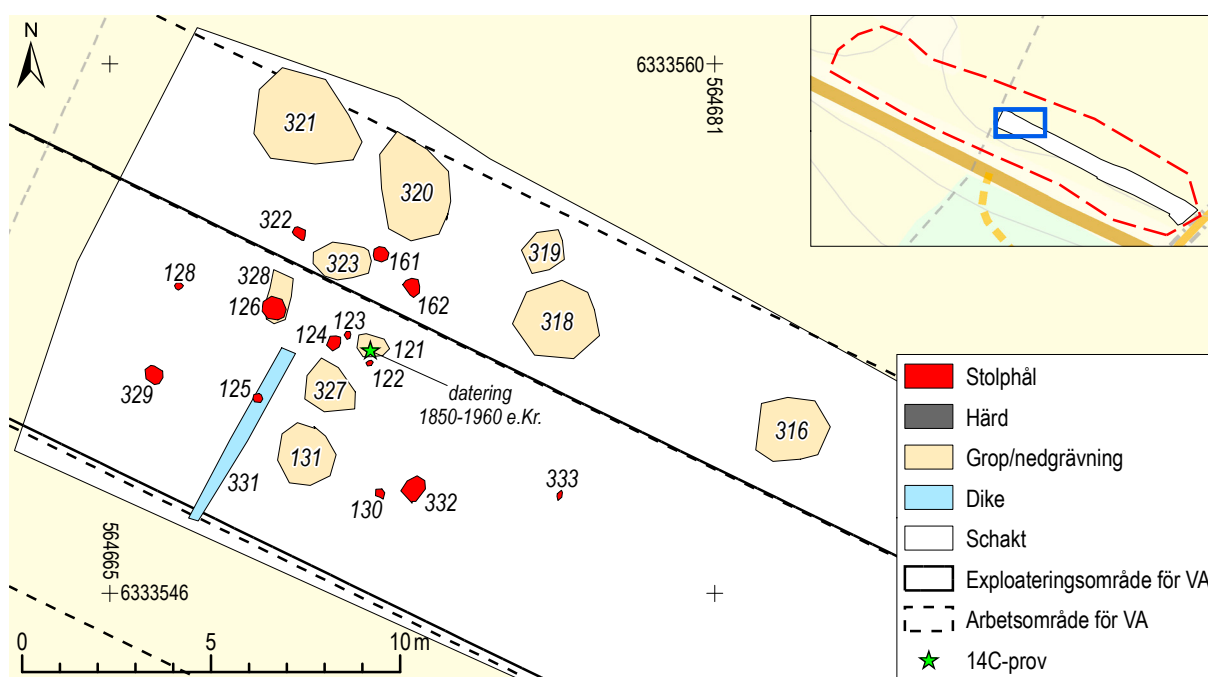
Den mindre härden (242) daterades i syfte att få ett säkrare tidsspann för användandet av härdområdet. Denna kom att dateras till 190–40 f.Kr. och fick en väldigt snarlik datering som den härd som daterades till 230–50 f.Kr. under förundersökningen.

Vid den arkeologiska undersökningen framkom ytterligare en grupp med anläggningar strax väster om härdområdet (figur 20). Denna utgjordes främst av mindre stolphål samt ett antal gropar. Den här koncentrationen hade blivit störd av ett recent täckdike som sträckte sig ut från väg 34 i söder. En av nedgrävningarna inom området (342), var avlång till formen och tolkades ursprungligen utgöra en möjlig ränna. Vid undersökningen uppvisade nedgrävningen spår av eldpåverkan och upphettning. Anläggningen provtogs och ^{14}C -daterades till 620–760 e.Kr.

En möjlig huskonstruktion påträffades inom området. Denna utgörs av stolphålen 268, 267, 269, 270, 291 och möjligtvis 271. Dessa anläggningar bildar tillsammans tre bockpar som har ett avstånd mellan stolparna i respektive par som varierar mellan 2,6–2,8 meter. Avståndet mellan bockparen (bockspannen) är ca 2 meter. Konstruktionens totala längd är 6 meter och går i en nord/sydlig riktning. Konstruktionen störs av ett täckdike som delvis överlagrar ett av stolphålen (271). Stolphålet ligger dessutom en aning avsides i förhållande till de andra stolphålen som tolkas utgöra konstruktionen, vilket gör det svårt att införa detta i tolkningen.

Figur 20. Ett möjligt mindre treskeppigt hus påträffades strax nordväst om den andra anläggningskoncentrationens härdområde. Närliggande grop 342 dateras till vendeltid (620–740 e.Kr.). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200. Översikt i skala 1:5000.

Figur 21. Ett flertal större stenfyllda gropar framkom inom den tredje anläggningskoncentrationen. En av groparna daterades till modern tid (1850–1960 e.Kr.). Även detta område verkar fortsätta bortom undersökningens område. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200. Översikt i skala 1:5000.

Anläggningskoncentration 3

Inom den tredje anläggningskoncentrationen framkom ytterligare ett antal större gropar (figur 21). Majoriteten av dessa kom i den nordliga delen av undersökningsområdet och indikerar att lämningarna troligtvis fortsätter bortom undersökningens

gräns. Dessa liknade de gropar som undersöktes under den arkeologiska förundersökningen. På grund av den moderna dateringen (1850–1950) som erhöles från en av anläggningarna i koncentrationen som undersöktes under den arkeologiska förundersökningen, kom detta område att nedprioriteras under den arkeologiska undersökningen.

Fynd

Fyndbilden som framkom under den arkeologiska undersökningen förstärkte den bild av platsen som vi fått under förundersökningen. Ytterligare bearbetat stenmaterial påträffades som lösfynd. Bland annat hittades ett avlångt avslag i flinta (figur 22) som uppvisade retuscher (finbearbetad kant) som i sin tur antyder att avslaget bearbetats om till en skrapa. Ursprungligen verkar det som att avslaget kommit från bearbetning av en möjlig dolk eller yxa och kan

Figur 22. Flintskrapan (fnr 1000:337:2) med retusch. Skala 2:1.

Figur 23. Skärvor av keramik (t.v. fnr 223:176:1, t.h. fnr 238:310:1) från de två påträffade fyndkoncentrationerna. Skala 1:1.

som sådan dateras till mitten alternativt slutet av bondestenåldern (bilaga 1).

En koncentration av keramik (figur 23) påträffades i anslutning till den första anläggningskoncentrationen. Denna var hårt vittrad men det var möjligt att se en glättad ytbehandling. Dateringsmässigt är det svårt att göra ett en bedömning. Glättad ytbehandling användes över större delen av de förhistoriska tidsepokerna. Troligtvis härrör keramiken från äldre järnålder men det är ett antagande som baseras på dateringen av de närliggande anläggningarna.

Ytterligare en koncentration av keramik (figur 23) påträffades endast fyra meter sydöst om härdarna i anläggningskoncentration 2. Även den här keramiken uppvisade en glättad ytbehandling och dateras även den troligtvis till äldre järnålder; en datering

som baseras på samma premisser som den första koncentrationen med keramik.

Båda förekomsterna av keramik påträffades nedtryckta i den sterila marken. Troligtvis har de tryckts ned i steril mark genom den äldre matjorden då ingen nedgrävning påträffades.

En mindre, mörkblå glaspärkla (figur 24) påträffades som lösfynd i matjordslagret inom anläggningskoncentration 1. Den saknar dekor och kan utifrån Callmer dateras till 700-talets andra hälft (Callmer 2003:42).

Två fragment av en möjlig nosring till tjur eller oxen påträffades i matjorden tio meter sydöst om det tredje anläggningsområdet. Tillsammans med denna framkom ett mynt med en datering till 1895 (figur 25).

Figur 24. Lösfynd av en mörkgrå glaspärå (fnr 1000:2:1) påträffades i matjorden inom den första anläggningskoncentrationen. Här sedd uppifrån. Dateras utifrån Callmers kronologi till 700-talets andra hälft (Callmer 2003). Skala 2:1.

Figur 25. Ett mynt (fnr 1000:1147:1) daterat till 1895. Skala 2:1

SAMMANFATTANDE TOLKNING

Den bild över hur platsen brukats som hade framgått under den arkeologiska förundersökningen kom under den arkeologiska undersökningen att förstärkas och kompletteras med nya fynd, anläggningar och dateringar (figur 26).

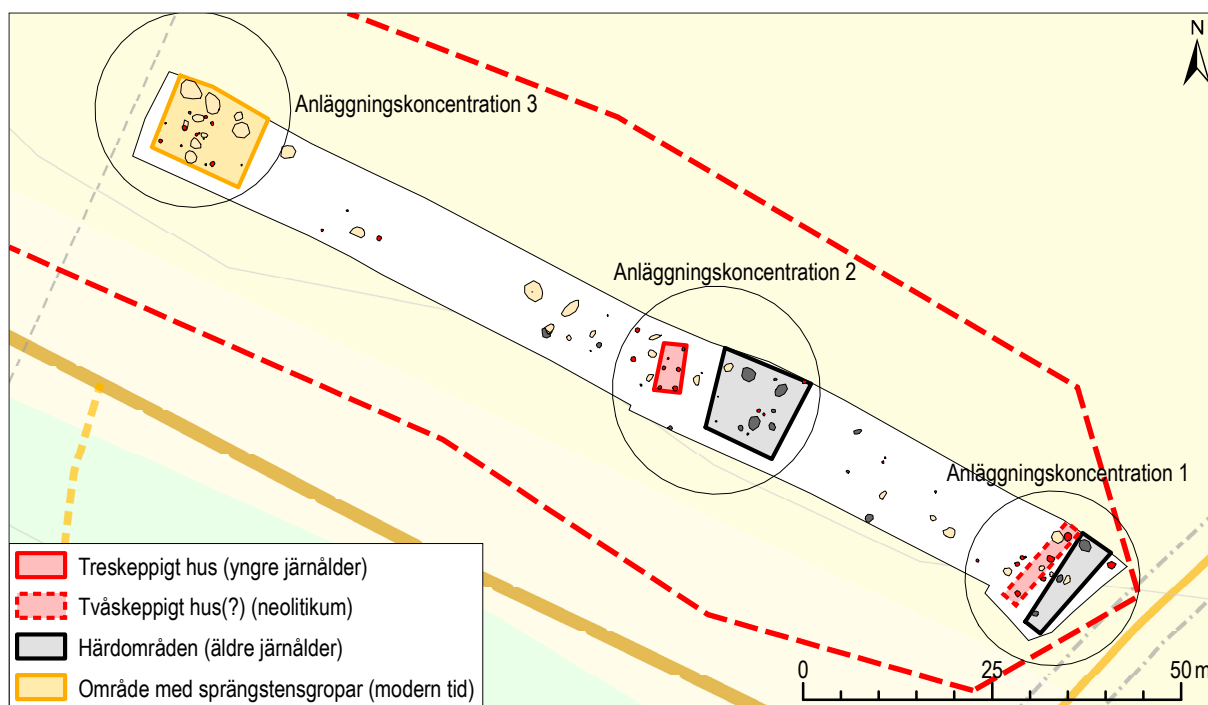
Det verkar högst troligt att anläggningskoncentration 1, belägen längst åt sydöst, representerar flera förhistoriska aktiviteter. Inga tydliga husstrukturer kunde urskiljas bland klustret av gropar och stolphål som påträffades men som förslag anges stolphålen 104, 220 och 165 samt 146 möjligen kunna utgöra delar av ett mindre tvåskeppigt hus som sträcker sig i nord/sydlig riktning bortom undersökningsytan. Storleken på många av stolphålen inom området indikerar att vissa av stolparna kan ha varit takbärande, en tolkning som stärks av att många av de större stolphålen inom området dessutom var stenskodda.

Bristen på omstolpningar och den relativt lilla mängden stolphål talar för att bebyggelsen i området utgjorts av en eller möjligtvis två faser. Troligtvis skulle en större yta behövas tas upp för att få möjlighet att säkerställa denna tolkning. Både fyndmässigt och dateringsmässigt visar det här området på aktiviteter från åtminstone två tidshorisonter. En framkommen

hård (206) kom att dateras till äldre järnålder medan ett av de centralt belägna stolphålen (104) genererade en datering till början av neolitikum. Området uppvisade likaså fynd från både yngre och äldre järnålder, samt från mitten av neolitikum.

Det centralt belägna härdområdet (anläggningskoncentration 2) uppvisade enhetliga ¹⁴C-dateringar under både förundersökningen och den arkeologiska undersökningen. Två av de större härddarna, (109 respektive 242), kom att dateras till äldre järnålder. Liknande koncentrationer med härddar är ett relativt vanligt fenomen i hela sydsandinavien under yngre bronsålder och äldre järnålder. På många håll menar man att liknande kluster bör ses som spår efter aktiviteter riktade mot djurskötsel. I dessa fall menar man på att dessa härddar använts för matlagning och som värmekälla av herdor när de vallat boskap (Pettersson 2006, se även Carlsson 2011:137). Troligen är det i det här ljustet som man bör se denna anläggningskoncentrationen även om det inom området framkom fynd och anläggningar som avvek dateringsmässigt. Under förundersökningen påträffades det i nordvästra delen, delvis rumsligt skilt från klustret med härddanläggningarna, en större grop (112) som innehöll två avslag av en tjocknack-

Figur 26. Resultaten från de arkeologiska undersökningarna i Högsby 424:1 kan sammanfattas genom att dela upp anläggningarna i olika aktivitetsområden som skiljer sig i både tidsmässigt och rumsligt från varandra. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:1 000.

ig stenynxa och ett avslag av kvarts daterade till yngre stenålder (neolitikum).

En ny grupp av anläggningar med stolphål och nedgrävningar påträffades intill härdområdet vid den arkeologiska undersökningen. Av dessa tycks ett treskeppigt hus kunna definieras, dock störs konstruktionen och således tolkningen av ett modernt täckdike. En avlång nedgrävning i anslutning till dessa stolpar kom att dateras till vendeltid (550–800 e.Kr.), en datering som även troligtvis är representativ för den möjliga huskonstruktionen.

Måhända speglar inte resultaten från de arkeologiska insatserna ett större boplotsområde utan representerar möjligtvis ett mindre aktivitetsområde som nyttjas på olika sätt under olika tidsperioder. Resultaten från förundersökning och undersökning visar att Högsby 424:1 använts på lite olika sätt under väldigt lång tid. Fyndet av den omarbetade hantagskärnan indikerar att aktiviteter på platsen kan ha påbörjats redan under jägarstenåldern (mesolitikum). Därefter har vi spår av aktiviteter och ett möjligt tvåskeppigt hus under neolitikum. Man verkar dock inte uppehålla sig

på platsen nämnvärt länge, något som det begränsade mängden stenmaterial indikerar.

Under äldre järnålder upprättar man en härdkoncentration som möjligtvis kan kopplas samman med djurskötsel och herdeverksamhet. Denna anläggs framför allt inom den andra anläggningskoncentrationen men härdar med en liknande datering påträffas även inom anläggningskoncentration 1.

Några meter nordväst om den för ytan centralt belägna härdkoncentrationen uppför man under mitten av yngre järnålder ett mindre treskeppigt hus. En grop i närheten av huset dateras till vendeltid 550–800 och denna datering är även troligtvis representativ för huset med tanke på dess utformning. Baserat på husets storlek utgör byggnaden antagligen ett uthus eller ekonomibyggnad, en tolkning som stärks av att inga andra konstruktioner från tidsperioden påträffades under undersökningarna. Huset tillsammans med den påträffade glaspärulan indikerar att aktivitet bedrivits i området även under yngre järnålder.

FÖRMEDLING

I samband med den arkeologiska undersökningen hölls två visningar av undersökningsområdet, en för inbjuden lokalpress och en för intresserad allmänhet. Även Norconsult, som skulle utföra ledningsdragningen, och Högsby kommun kontaktades och erbjöds en visning, men ett nekande svar erhöles. Personal från Norconsult gjorde däremot ett inofficiellt besök på ytan och erhöles information om de preliminära resultat som dittills framkommit.

Inbjudan till den allmänna visningen gjordes via lokaltidningen Oskarshamnstidningen som även kom ut och besökte ytan. Besöket resulterade i ett dubbelsidigt reportage (publicerat den 27 april 2017). Även den lokala hembygdsföreningen i Högsby kontaktades. Informationsblad sattes upp i mataffärer samt i det lokala biblioteket i Högsby i god tid innan utsatt datum för visningen. Intresserad allmänhet som var bosatt i det direkta närområdet var till stor hjälp med att sprida information om visningen. Resultatet blev över förväntan där upp emot 30 personer gick med på den allmänna visningen.

UTVÄRDERING AV MÅLUPPFYLLELSE

Undersökningsplanens syfte och målsättning för såväl arkeologisk förundersökning som arkeologisk undersökning anses ha uppfyllts. Den del av fornlämningsområdet som kommer att påverkas av den stundande exploateringen har undersökts, dokumenterats och tagits bort enligt plan. Förundersökningen gav svar på frågor kring utbredning, avgränsning, tidsperioder, lämningstyper och bevarandegrad. Denna kunskap låg till grund för den avslutande undersökningens frågor kring strukturer, rumslig organisation och markutnyttjande.

Definitionen av fornlämningsområdet kommer efter dessa exploateringsarkeologiska insatser att behöva ändras till att inkludera långt fler aktiviteter och tidsperioder än vad som tidigare varit fallet. Trots att inte alla frågor som ställdes inför den arkeologiska undersökningen var möjliga att besvara lyckades de båda undersökningarna tillsammans visa på att området nyttjats på olika sätt under olika tider - en variation i nyttjandet av platsen som representeras av de tre anläggningskoncentrationerna.

Att identifiera och rekonstruera möjliga huskonstruktioner var däremot svårare, framförallt inom den första anläggningskoncentrationen. Möjliga tolkningar kom att begränsas till den smala korridor som faktiskt togs upp, och eftersom fornlämningsområdet saknar tidigare gjorda undersökningar hade vi ingen mer information att förhålla oss till. Våra resultat finns dock fortfarande kvar och kan komma att kompletteras av framtida arkeologiska insatser inom Högsby 424:1.

Fynden från undersökningarna kom även att omfatta ett till antalet begränsat, om än teknologiskt intressant, stenmaterial. Majoriteten av detta kunde utifrån slagteknik dateras till olika delar av neolitikum. Ett resultat som är intressant att sätta i relation till den övergripande fornlämningsbilden i närområdet som tydligt saknar boplatsoområden från neolitikum. Resultatet kan dessutom vara intressant ur ett övergripande vetenskapligt resonemang om hur man ska se på liknande fornlämningsområden, som trots ett till antalet begränsat material fortfarande uppvisar tydligt bearbetat litiskt material och artefakter. Det är även möjligt att föra in resultaten i en överregional vetenskaplig diskussion kring inlandsboplatser, samtidigt som samtliga resultat fortsätter att belysa Emåns betydelse som färd- och kommunikationsled.

Den publika verksamheten som bedrevs i anslutning till projektet anses på ett bra sätt ha fångat allmänhetens intresse. På den allmänna visningen deltog ca 30 personer, något som bör ses som en relativt hög siffra med tanke på projektets storlek, omfång och tidsspann. Tydligt är även att ett stort intresse för arkeologi och förhistoria existerar i närområdet och att en betydande del av de närliggande bygdernas befolkning vill lära sig mer om platsens förhistoria. Den arkeologiska undersökningen kom även att belysas i lokalpressen som publicerade ett inlägg om undersökningen.

REFERENSER

BRINK, S, (1998). Land, bygd, district och centralort i Sydsverige, några bebyggelsehistoriska nedslag. I: *Centrala platser, centrala frågor: samhällsstrukturen under järnåldern: en vänbok till Berta Stjernquist*. Larsson, L & Hårdh, B (red). Acta archaeologica Lundensia Serie in 80, No 28. Stockholm.

CALLMER, J, (2003). Beads in Scandinavia in the early and high medieval periods, ca. AD 400–1200. I: *Ornaments from the past, bead studies after Beck: a book on glass and semiprecious stone beads in history and archaeology for archaeologists, jewellery historians and collectors*. Glover, I., Hughes Brock, H. & Henderson, J. (red). London.

CARLSSON, T, (2011). *Härdar från yngre bronsålder och äldre järnåldern i Lundby, Styrstad. Arkeologisk förundersökning och slutundersökning i samband med planerad villabebyggelse i Lundby, Styrstad 11:6 Styrstad socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län*. UV rapport 2011:137, Arkeologisk för- och slutundersökning.

PETERSSON, M, (2006). *Djurhållning och betesdrift. Djur, människor och landskap i västra Östergötland under yngre bronsålder och äldre järnålder*. Riksantikvarieämbetet och Uppsala universitet. Linköping.

NILSSON, H & SVENSSON, J, (2004). *Högsby samhälle. Högsby kommun, Högsby socken, Småland. Kulturhistorisk utredning 2003*. Kalmar läns museums arkeologiska rapporter 2004.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnummer:	2602 (förundersökning) 3073 (slutundersökning)
Länsstyrelsens diarienummer:	431-2147-12 (förundersökning) 431-1571-17 (slutundersökning)
Uppdragsgivare:	Högsby kommun
Län:	Kalmar län
Socken:	Högsby
Kommun:	Högsby
Fastigheter:	Gillberga 2:10 och 3:42
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning och arkeologisk undersökning
Undersökningstid, fält:	30 januari och 3 februari, 18–28 april 2017
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare och rapportansvarig:	Hampus Norrgren
Fältpersonal:	Anders Bornfalk Back, Hampus Norrgren
Kartor & layout:	Ida Söderström, Samuel Björklund
Kvalitetsgranskning:	Cecilia Lindblom
Litisk analys:	Michel Guinard, Societas Archaeologica Upsaliensis
¹⁴ C-analys:	International Chemical Analysis Inc. (ICA)
Fynd:	Förvaras hos Arkeologikonsult i väntan på fyndfördelning

BILAGA 1. LITISK ANALYS

MICHEL GUINARD

SOCIETAS ARCHAEOLOGICA UPSALIENSIS

Stenmaterialet från Gillberga är litet, 18 bitar med en sammanlagd vikt på 64,4 gram. Det består av ungefär lika delar kvarts (10 st) och sydsandinavisk flinta (8 st inkl ett fragment i kristiandstadsflinta). Materialet har typ- och metodbestämts och där det gått, periodbestämts.

Kronologiskt finns en övervikt för en neolitisk bestämning av flintamaterialet. Två fragment (fnr 111:137:2 och 111:137:1) är hårt brända och har slipyta. Ett fragment har två slipade facetter som pekar mot att det kommer från en tjocknackig yxa, vilket grovt daterar den till mellan-neolitikum (möjligen senneolitikum). Hit bör även det andra fragmentet höra (troligen från samma yxa). Samma fas kan även ett mindre slipat fragment (fnr 1000:912:5) höra. En runtom retuscherad skrapa är tillverkad från ett uppfriskningsavslag från en tvåpolig kärna. Denna typ av kärnor är associerad med gropkeramisk kultur (möjligen även stridsyxekultur). Från denna typ av kärna slår man spån som vidare bearbetas till spånspetsar och ibland skrapor. Även denna är då mellan-neolitisk. Fnr 1000:337:2 är en skrapa tillverkat på vad som möjligen är ett bifacialt bearbetat avslag. I så fall kan den dateras till senneolitikum-äldre bronsålder. På avslagets utsida finns motstående avslagsnegativ. Det kan heller inte uteslutas att det handlar om yxproduktionsavslag (möjligen då från eggpreparering). Dateringen bör vara MN–SN. Övrig sydsandinavisk flinta är mer anonym, i huvudsak bearbetad med plattformsteknik.

En fyndpost (fnr 1000:1:3), består av två flintor – ett fragment i kristiandstadsflinta och en mindre skrapa i en avvikande flinta (möjligen hälleflinta).

På senmesolitiska boplatser i östra delen av Småland är denna flinttyp vanlig. Den hårt använda skrapan kan troligen även den kopplas till senmesolitikum.

Kvartsen är av övervägande god kvalitet, troligen från rundsvallade moränmoduler. Kvarts materialet består teknologiskt endast av bipolär metod. Inom detta döljer sig dock andra reduktionsstrategier. Fnr 1000:912:4 är en bipolär kärna bearbetad från ett plattformsavslag. Detta indikerar att viss sekventiell bearbetning av kvartsen förekommit, dvs plattformsmetod har följts av bipolär metod. Detta är en vanlig iakttagelse på stenåldersboplatser. Ett större bipolärt avslag (Fnr 1000:336:1) har cortex/utsida vilket även pekar mot att den helt inledande strategin för att öppna en kvartsnodul varit bipolär teknik. Kvarts materialet innehåller förhållandevis stor andel bipolära kärnor och få avslag och fragment (kan bero på fyndinsamlingsmetod). Den tydligaste kronologiska markören i kvarts materialet är en bipolärt bearbetad handtagskärna (fnr 1000:912:3). Kärnan har troligen varit helt uttjänt som spånkärna. Den sista bearbetningen har då varit att bipolär slutreducera kärnan. Detta ses ofta på senmesolitiska boplatser. Handtagskärnor dateras grovt till mellan ca 6500–4000 f.Kr.

Sammantaget finns grovt sett två faser i materialet, mellan-neolitikum-senneolitikum som domineras av sydsandinavisk flinta (troligen en del av kvarts materialet) samt senmesolitikum där kvarts, hälleflinta (?) och kristiandstadsflinta dominerar. Den enda tydligt mesolitiska artefakten i materialet är den bipolärt bearbetade handtagskärnan. Övrig kvarts är svårare att tidsfästa.

Bilaga 1. Litisk analys, forts.

Fyndnr	Material	Vikt (g)	Antal	Typ	Metod	Retusch j/n	Slipyta j/n	Bränd j/n	Cortex j/n	Tolkning	Prel datering
1000:1:3	Kristiandstadsflinta	3,4	1	Fragment	-	j	n	j	j	Kristiandstadsflinta är vanligt på senmesolitiska lokaler i denna del av Småland	SM?
1000:1:3	Flinta/hällefinta	1,2	1	Skrapa	-	n	n	j	n	Fragmentarisk skrapa	-
111:137:2	Flinta	0,9	1	Fragment	-	n	j	j	n	Del av yxa	MN-SN
111:137:1	Flinta	6,8	1	Fragment	-	n	j	j	n	Del av tjocknackig yxa, två facetter, slipad smalsida	MN-SN
1000:912:5	Flinta	0,1	1	Fragment	-	n	j	j	n	Kan ev vara vattenpatinering?	N
1000:1:4	Flinta	5	1	Skrapa	-	j	n	n	n	Skrapa tillverkad på uppfriskningsavslag från tvåpolig kärna	MN
1000:337:2	Flinta	1,8	1	Skrapa	Pf	j	n	n	n	Troligast är det ett bifacialt avslag från t ex dolktillverkning, alt yxtillverkning	SN-Brå
1000:1:5	Flinta	1,2	1	Fragment	Pf	j	n	n	j	Krossad plattform	-
1000:912:3	Kvarts	3,6	1	Kärna	Bip	n	n	n	n	Bipolärt bearbetad handtagskärna, botten av. Kvarstående avslagsnegativ	SM
1000:1:6	Kvarts	4,2	1	Kärna	Bip	n	n	n	n	-	Stenålder
1000:912:1	Kvarts	1,3	1	Fragment		n	n	n	n	Distal del av avslag	Stenålder
1000:912:4	Kvarts	2,3	1	Kärna	Bip	n	n	n	n	Bipolär kärna från ett pf avslag	Stenålder
1000:912:4	Kvarts	2	1	Fragment		n	n	n	n	-	Stenålder
1000:336:1	Kvarts	17,2	1	Avslag	Bip	n	n	n	j	Från morännodul	Stenålder
111:137:3	Kvarts	4	1	Fragment		n	n	n	n	-	Stenålder
1000:1:2	Kvarts	2,6	1	Avslag	Bip	n	n	n	n	Bruksskada, använd - slitspår	Stenålder
1000:1:2	Kvarts	6,8	2	Kärna	Bip	n	n	n	n	Två bipolära kärnfragment	Stenålder
Summa		64,4	18								

BILAGA 2. SCHAKT, FÖRUNDERSÖKNING

Schaktnr	Storlek (m ²)	Djup (m)	Ploglager djup (m)	Undergrund	Beskrivning	Anläggningar
501	139	0,4–0,45	0,35–0,4	Ljusbrun silt med inslag av lera, inslag av morän i västra delen av schaktet.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	101, 102, 104,105, 106, 145, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 165, 166
502	48	0,4–0,45	0,3–0,35	Brun lerig silt med inslag av sten.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	107, 108
503	81	0,35–0,55	0,35–0,4	Vitröd lera med inslag av silt och grus.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	109,110, 112, 113, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160
504	59	0,35–0,4	0,25–0,3	Ljusbrun silt med inslag av sand, innehöll stråk av grusig morän.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning. Schaktet utvidgades åt norr.	114, 115, 116, 169
505	40	0,4–0,45	0,3–0,35	Ljusbrun silt med inslag av sten i östra delen och inslag av morän i västra delen.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	117, 118, 119
506	58	0,35–0,4	0,3	Ljusgrå, rödaktig silthaltig lera.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning. Schaktet utvidgades åt N och SÖ.	120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 161, 162, 163
507	33	0,35–0,45	0,25–0,3	Rödbrun silt med stråk av stenig och grusig morän.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	153 (sprängstengrop)
508	50	0,4	0,3	Ljus, gulbeige silt med inslag av lera, förekomst av sten.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	111, 164
509	39	0,35–0,45	0,3–0,35	Ljus, gulbeige silt med inslag av lera, förekomst av sten.	Schakt utan indikation, Upptogs i NV/SÖ riktning.	132, 137 (dike)
510	37	0,25–0,35	0,3	Ljusgrå, rödaktig lera.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	133 (dike), 134
511	32	0,25–0,35	0,3	Ljusgrå, rödaktig lera.	Schakt med indikation, upptogs i NV/SÖ riktning.	135 (dike), 136

BILAGA 3. ANLÄGGNINGAR, FÖRUNDESRÖKNING

Kontextnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
101	Härd	0,95 x 0,65	0,18	Oval härd. Fyllningen bestod av mörkgrå sandig silt, fnyk av kol och rikligt med skörbränd sten.	Härd
102	Nedgrävning	1,1 x 0,7	Ej undersökt	Oval/avlång mörkfärgning innehållande ljusbrun lerhaltig silt. Möjlig grop.	Möjlig grop, ej undersökt
103	Dubbel inmätning	-	-	Samma anläggning som 146.	-
104	Nedgrävning	0,85 x 0,75	0,27	Fyllningen bestod av mörkgrå sandig silt med enstaka mindre sten, enstaka skörbrända. Anläggningen var rundad i plan, hade konkava nedgrävningskanter och rundad botten.	Härd
105	Stolphål	0,3 i diameter	Ej undersökt	Möjligt stolphål, cirkulär mörkfärgning, innehållande mörkgrå silt.	Möjligt stolphål, ej undersökt
106	Stolphål	0,5 i diameter	Ej undersökt	Större cirkulär mörkfärgning, innehållande mörkgrå lerig silt.	Möjligt större stolphål, ej undersökt
107	Nedgrävning/grop	1,1 x 0,65	0,18	Fyllningen bestod av lerig grå silt. Innehöll fnyk av kol och enstaka stenar.	Grop, oklar funktion
108	Stolphål	0,58 x 0,52	0,16	Fyllningen bestod av grå lerig silt. Kraftig sten-skoning. Fynd av tegel i fyllningen.	Historiskt stolphål
109	Härd	2,3 x 1,8	0,1	Stor, rund härd. Innehöll silt sot och kol med stort inslag av skörbränd sten. Plan botten, konkava sidor.	Härdbotten
110	Utgår	-	-	Utgår, stenlyft	-
111	Stolphål	0,27 x 0,25	0,1	Innehöll grå lerig silt, fnyk av kol. Konkava sidor och rundad botten. Fynd av möjlig knacksten i fyllningen kan ha utgjort rest av skoning.	Stolphål
112	Nedgrävning	1,20 x 0,75	0,3	Vid framrensning framkom fynd av bränd flinta och ett eventuellt kvartsavslag. Hade vid snitt konkava sidor och plan botten. Fyllningen bestod av gråbrun lerig silt och fnyk av kol.	Grop, oklar funktion
113	Stolphål	0,29 x 0,26	Ej undersökt	Cirkulär mörkfärgning, möjlig anläggning. Mörkbrun silt som möjlig fyllning.	Möjligt stolphål, ej undersökt
114	Nedgrävning	1,15 x 0,55	0,17	Fyllningen bestod av grå silt, fnyk av kol, rikligt med obrända stenar ojämn nedgrävningskant och oregelbunden botten.	Grop, oklar funktion
115	Nedgrävning	3,0 x 1,4	0,52	Större avlång grop med en fyllning bestående av brungrå silt, innehöll enstaka stenar. Anläggningen hade en ojämn botten och var som djupast i öster och flackare i väster. Innehöll fynd av rödgods och järn.	Grop, oklar funktion. Troligtvis recent.
116	Nedgrävning	1,1 x 1,0	Ej grävd i botten	Grop innehållande stor mängd sten, tolkades utgöra en recent sprängstensgrop/tillmakningsgrop. Sticker in under schaktkanten i söder.	Recent grop
117	Stolphål	0,5 x 0,45	0,18	Fyllningen bestod av grå aningen sandig silt, innehöll fnyk av kol samt enstaka mindre stenar. Konkava sidor rundad botten.	Stolphål
118	Nedgrävning	0,9 x 0,8	0,18	Fyllning bestående av brungrå silt, enstaka sten och fnyk av kol. Konkava sidor och rundad botten. Stack in under schaktkanten i söder.	Grop, oklar funktion
119	Stolphål	0,24 x 0,22	0,08	Fyllning bestående av brungrå silt, enstaka sten av olika storlek. Konkava sidor, rundad botten.	Stolphål
120	Nedgrävning	1,3 x 1,03	Ej undersökt	Osäker anläggning ej undersökt.	Möjlig grop
121	Nedgrävning	0,8 x 0,6	0,3	Fyllning bestående av mörkbrun silt, innehöll fnyk av kol och mindre stenar. Konkava sidor, rundad botten.	Grop, oklar funktion

Bilaga 3. Anläggningar, förundersökning, forts.

Kontextnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
122	Stolphål	0,16 x 0,12	Ej undersökt	Möjligt stolphål, cirkulär mörkfärgning av brungrå silt, ej undersökt.	Möjligt stolphål
123	Stolphål	0,23 x 0,18	Ej undersökt	Möjligt stolphål, cirkulär mörkfärgning av brungrå silt, ej undersökt.	Möjligt stolphål
124	Stolphål	0,4 i diameter	Ej undersökt	Möjligt stolphål, aningen större cirkulär mörkfärgning av brungrå silt, ej undersökt.	Möjligt stolphål
125	Stolphål	0,27 i diameter	Ej undersökt	Möjligt stolphål, cirkulär mörkfärgning med brungrå silt, ej undersökt.	Möjligt stolphål
126	Stolphål	0,5 x 0,4	0,2	Oval mörkfärgning innehållande silt, sot, kol och sten. Kan ha utgjort en möjlig botten till ett igenfyllt stolphål.	Möjligt stolphål
127	Stolphål	0,7 x 0,45	Ej undersökt	Möjligt stolphål, oval mörkfärgning bestående av brungrå silt. Enstaka sten synligt i plan. Ej undersökt.	Möjligt stolphål
128	Stolphål	0,23 x 0,2	Ej undersökt	Möjligt stolphål, cirkulär mörkfärgning av ljusbrun silt. Ej undersökt.	Möjligt stolphål
129	Utgår	-	-	Lagerrest, utgår	-
130	Stolphål	0,27 i diameter	0,1	Framträdde som en rund mörkfärgning i plan. Fyllningen bestod av mörkbrun grusig silt med enstaka av fragmentariskt kol. En större sten, knyt-nävestorlek, påträffades i anläggningens N kant.	Möjligt stolphål
131	Nedgrävning	1,0 x 0,9	0,25	Framträdde som en oval mörkfärgning i plan med stor mängd synlig sten i fyllningen. Vid snitt hade anläggningen en rundad botten och konkava sidor. Innehöll en stor mängd skörbränd och obränd sten. Annars bestod fyllningen av mörk silt och relativt stora bitar kol.	Möjlig tillmknings-sprängstengrop. Troligtvis från historisk tid.
132	Nedgrävning/grop	0,5 x 0,35	0,06	Innehöll grå lerig silt, fryk av kol och enstaka stenar.	Grop
133	Dike	3,2 x 0,68	Ej undersökt	Historiskt dike, ej undersökt.	Dike, ej undersökt
134	Nedgrävning/grop	2,2 x 0,9	Ej undersökt	Möjlig historisk stensprängningsgrop/tillmkningsgrop, ej undersökt.	Grop, ej undersökt
135	Dike	3,5 x 1,0	0,4	Diket snittades genom trenche, ca 0,5 bredd. Diken innehöll grus, grå silt och sten av olika storlek, inget daterande material påträffades.	Recent dike
136	Utgår	-	-	Utgår, stenlyft	-
137	Dike	2,4 x 1,1	Ej undersökt	Ej undersökt	Dike, ej undersökt
138	Härd	1,0 x 0,9	Ej undersökt	Cirkulär kolkoncentration med inslag av skörbränd sten, möjlig härd.	Möjlig härd, ej undersökt
139	Härd	0,6 x 0,5	Ej undersökt	Mindre cirkulär koncentration av kol och enstaka skörbränd sten.	Möjlig härd, ej undersökt
140	Stolphål	0,4 x 0,3	Ej undersökt	Mindre cirkulär mörkfärgning. Mörkbrun silt.	Möjligt stolphål, ej undersökt
141	Nedgrävning	1,0 x 0,6	Ej undersökt	Oval grop med gråbrun lerhaltig silt.	Möjlig grop, ej undersökt
142	Stolphål	0,23 x 0,21	Ej undersökt	Möjligt stolphål, cirkulär mörkfärgning med mörkbrun silt.	Möjligt stolphål, ej undersökt
143	Stolphål	0,24 i diameter	0,22	Mindre störhålmed rester av förkolnad stör. Raka sidor och V-formad botten.	Störhål
144	Stolphål	0,6 x 0,5	Ej undersökt	Möjligt större stolphål eller grop. Cirkulär mörkfärgning med mörkbrun silt.	Möjligt stolphål, ej undersökt
145	Stolphål	0,59 x 0,43	Ej undersökt	Möjlig anläggning, cirkulär mörkfärgning av gråbrun silt.	Möjligt stolphål, ej undersökt

Bilaga 3. Anläggningar, förundersökning, forts.

Kontextnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
146	Stolphål	0,7 x 0,53	0,22	Fyllningen bestod av brungrå aningen sandig silt. Innehöll fnyk av kol och rikligt med sten, enstaka som var skörbrända. Rundad i plan, konkava nedgrävningskanter.	Stenskott stolphål
147	Stolphål	0,6 x 0,46	Ej undersökt	Oval mörkfärgning bestående av mörkbrun lerhaltig silt. Synliga stenar i fyllningen.	Möjligt stolphål, ej undersökt
148	Nedgrävning	0,94 x 0,59	Ej undersökt	Oval mörkfärgning av mörkbrun silt.	Möjlig grop, ej undersökt
149	Nedgrävning	1,5 x 1,1	Ej undersökt	Större oval mörkfärgning. Mörkfärgning.	Möjlig nedgrävning, ej undersökt
150	Utgår	-	-	-	-
151	Utgår	-	-	-	-
152	Nedgrävning	1,2 x 0,9	Ej undersökt	Möjlig grop/nedgrävning	Möjlig nedgrävning, ej undersökt
153	Nedgrävning	0,9 x 0,5	0,2	Fyllning innehöll grå lerig silt med fnyk av kol. Stor mänd sten, enstaka var skörbränd. Oregelbunden botten.	Möjlig sprängstengrop/ tillmkningsgrop
154	Nedgrävning	1,8 x 1,1	Ej undersökt	Möjlig nedgrävning/grop. Avlång/oval mörkfärgning.	Möjlig nedgrävning, ej undersökt
155	Hård	1,6 x 1,2	Ej undersökt	Större oval hård som framkom vid utvidgning av schakt S1503 som åsyftade att försöka avgränsa härdområdet. Innehöll skörbränd sten och kol i plan.	-
156	Stolphål	0,12 x 0,1	0,2	Mindre störhål med rester av förkolnad stör. Spetsig form, sakna nedgrävningskant. Stören måste ha blivit nedtryckt.	Störhål
157	Stolphål	0,15 x 0,11	Ej undersökt	Möjligt störhål, mindre cirkulär mörkfärgning.	Möjligt störhål, ej undersökt
158	Stolphål	0,19 x 0,13	Ej undersökt	Möjligt stolphål, oval mörkfärgning bestående av brungrå silt. Enstaka sten synligt i plan. Ej undersökt.	Möjligt stolphål, ej undersökt
159	Utgår	-	-	Utgår stenlyft.	-
160	Stolphål	0,16 x 0,14	Ej undersökt	Möjligt störhål, mindre cirkulär mörkfärgning.	Möjligt störhål, ej undersökt
161	Stolphål	0,45 i diameter	0,12	Cirkulär mörkfärgning med synligt kol i plan. Vid snitt blev anläggningen tunn men med möjlig stenskoning.	Stolphål
162	Stolphål	0,5 x 0,45	Ej undersökt	Cirkulär mörkfärgning, möjlig anläggning.	Möjligt stolphål, ej undersökt
163	Stolphål	0,7 x 0,5	Ej undersökt	Möjlig anläggning, cirkulär mörkfärgning av grå-brun silt.	Möjligt stolphål, ej undersökt
164	Stolphål	0,22 x 0,18	0,14	Fyllningen bestod av grå silt med fnyk av kol. Innehöll rest av stenskoning.	Stolphål
165	Stolphål	1,05 x 0,98	0,47	Fyllningen bestod av brungrå sandig silt, innehöll fnyk av kol och rikligt med sten. Vid snitt hade anläggningen konkava sidor, och rundad botten.	Stenskott stolphål
166	Stolphål	0,69 x 0,66	Ej undersökt	Möjligt cirkulärt stolphål som framkom vid utvidgning av schakt 501.	Möjligt stolphål, ej undersökt
167	Elkabel	-	-	Inmätning för att visa dragning av aktiv elkabel	-
168	Elkabel	-	-	Inmätning för att visa dragning av aktiv elkabel	-
169	Nedgrävning	0,6 x 0,55	0,12	Fyllning bestående av grå silt, fnyk av kol. Innehöll rikligt med sten. Anläggningen hade konkava sidor och ojämn botten. Fynd av möjlig knacksten.	Grop, oklar funktion

BILAGA 4. ANLÄGGNINGAR, UNDERSÖKNING

Kontextnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
202	Grop	0,57 x 0,54	0,18	Rundad mörkfärgning, fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll fnyk av kol och rundade stenar. Anläggningen hade konkava sidor och en rund botten.	Grop
203	Utgår	-	-	-	-
204	Utgår	-	-	-	-
205	Grop	1,38 x 0,65	0,06	Grop vars sotiga fyllning tillsammans med sin närhet till hård 214/101 antyder ett samröre med hårdkontexten. Gropens flacka profil och oregelbundna form i plan kan indikera att det rör sig om en upptrampad försänkning snarare än en grävd grop. Anläggningen hade en rundad bottenkant och en oregelbunden botten.	Grop
206	Hård	1,55 x 1,45	0,17	Svart kolig sotig silt synlig i plan. Innehöll rikligt med skårvsten. Anläggningen var som djupast i norr och grundare i söder. Anläggningen hade konkava sidor och en ojämn botten.	-
207	Utgår	-	-	-	-
208	Borttagen	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
209	Grop	3,8 x 1,1	0,35	Avlång stor mörkfärgning. Fyllningen bestod av brungrå silt och innehöll flertalet rundade stenar, vissa av dem hade skårvig karaktär. Anläggningen var djupast i mitten och mer flack åt sidorna. Anläggningen hade konkava sidor och en rund botten.	Grop/möjlig ränna, oklar funktion
210	Borttagen	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
211	Utgår	-	-	-	-
212	Utgår	-	-	-	-
213	Utgår	-	-	-	-
214	Borttagen	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
215	Utgår	-	-	-	-
216	Utgår	-	-	-	-
217	Kokgrop/hård	0,72 x 0,64	0,24	Rundad mörkfärgning av mörkgrå silt, fläckvis gråbrun. Innehöll rikligt med skårvsten. I profil hade anläggningen konkava sidor och en rund botten.	Möjlig kokgrop
218	Utgår	-	-	-	-
219	Utgår	-	-	-	-
220	Stolphål	0,32 x 0,3	0,13	Rund mörkfärgning i plan bestående av brungrå silt och rikligt med fnyk av kol. Anläggningen innehöll även enstaka sten både obränd och skårvig. I profil hade anläggningen konkava sidor och en rundad botten.	Möjligt stolphål
221	Borttagen	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
222	Grop	1,05 x 0,55	0,19	Oval mörkfärgning i plan. Fyllningen bestod av brungrå silt och innehöll kol och flertalet rundade stenar. Anläggningen hade konkava sidor och rund botten.	Grop
223	Grop	0,35 x 0,3	0,02	Fynd av förhistorisk keramik i plan av ett par om tjockt grått siltigt lager. Ingen nedgrävning kunde observeras. Kan utgöra botten av en grop eller alternativt en lagerrest.	Möjlig grop
224	Stolphål	0,4 i diameter	0,18	Framträdde som en cirkulär mörkfärgning i plan, enstaka kolfnyk observerades vid framrensning. Vid snitt blev anläggningen V-formad med plan botten. Viss stenskoning var bevarad längs med ena nedgrävningskanten. Kolet som observerades i plan utgjorde rest efter en möjlig förkolnad stolpe. Fyllningen bestod annars av mörkbrun silt.	Stolphål
225	Stolphål	0,5 x 0,48	0,07	Rund mörkfärgning med en stor sten synlig i plan. Fyllningen utgjordes av brun sandig silt. I profil hade anläggningen en flack nedgrävningskant. Osäker anläggning.	Stolphål
227	Utgår	-	-	-	-

Bilaga 4. Anläggningar, undersökning, forts.

Kontextrnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
228	Utgår	-	-	-	-
229	Stolphål	0,4 i diameter	0,14	Mättes ursprungligen in som en större anläggning som innehöll en mindre cirkulär kolkoncentration. Vid undersökning visade sig att det var själva kolkoncentrationen som utgjorde själva nedgrävningen.	Stolphål
230	Grop	1,20 x 1,10	0,5	Ovall/lätt rektangulär nedgrävning med en tydlig koncentration med skärvig sten. I snitt tog den formen av en större skålformad nedgrävning. Fyllningen bestod annars av brun lerig silt. Längs med anläggningens botten löpte en tunn lins med kol. Anläggningen var fylld med skörbränd och obränd sten.	Tillmakningsgrop/ sprängstengrop
231	Nedgrävning	0,8 x 0,7	0,35	Oval nedgrävning fylld med större sten. Vid snitt hade anläggningen konkava sidor och plan botten. Nedgrävningen var fylld med sten, både skörbränd och obränd. Hade en tunn kollins längs med botten på anläggningen. Annars var den fylld med gråbrun, lerhaltig silt.	Recent tillmakningsgrop/sprängstengrop
232	Stolphål	0,25 x 0,2	0,1	Oval kolfäck i plan, skålformad i plan, konkava kanter, rundad botten. Fyllningen bestod av sotig mörkbrun silt och innehöll mycket kol.	Möjligt botten på stolphål
233	Grop	1,05 x 0,65	0,18	Grop, fyllning bestod av brunrå lerig silt. Innehöll fryk av kol och enstaka rundade stenar. Anläggningen hade konkava sidor och rundad botten. Undersökt under förundersökningen.	Grop, oklar funktion
234	Utgår	-	-	-	-
235	Stolphål	0,25 i diam	0,12	Fyllning bestod av brunrå silt. Innehöll fryk av kol och enstaka stenar. Anläggningen hade konkava sidor och rundad botten.	Stolphål
236	Stolphål	0,15 i diam	0,05	Fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll kolfryk och enstaka stenar. Anläggningen hade konkava sidor och rund botten.	Stolphål
237	Grop	1,15 x 1,05	0,14	Fyllningen bestod av bråbrun silt och innehöll fryk av kol. Anläggningen innehöll även flera rundade stenar. Fynd av trolig slipsten. Anläggningens sidor hade jämn lutning och en ojämn botten.	Grop
238	Grop	-	-	Område med fynd av förhistorisk keramik. Ytan innehöll fryk av kol, dock var ingen nedgrävning synlig. Troligtvis har området utgjort en grop men som skadats och endast absoluta botten kvarstod.	Grop/område med fynd av förhistorisk keramik.
239	Utgår	-	-	-	-
240	Stolphål	0,55 x 0,47	0,23	Fyllningen bestod av lerig silt. Innehöll fryk av kol och en handfull mindre stenar. Stenarna tolkades utgöra en möjlig skoning till stolphålet. Anläggningen hade konkava sidor och rund botten.	Stenskott stolphål
241	Utgår	-	-	-	-
242	Grop	0,82 x 0,7	0,08	Flack grop som innehöll en fyllning bestående av sotig silt. Anläggningen innehöll ett enstaka mindre rundade stenar. Anläggningen sidor hade en jämn lutning och rund botten.	En möjlig grop. Vars sotiga fyllning och närhet till hård 243 kan indikera ett samröre med hård.
243	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
244	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
245	Grop	0,62 x 0,45	0,11	Fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll fryk av kol och bränd lera. Innehöll även enstaka mindre rundade stenar. Anläggningens sidor hade en jämn lutning och botten var rund.	Grop i närhet av hård 244
247	Utgår	-	-	-	-
248	Hård	2,1 x 1,45	0,1	Flack nedgrävning, ojämn botten, infiltration ner i steril. Fyllningen bestod av kolhaltig och sotig silt. Innehöll även ca 1,5 liter skärvig sten. Anläggningens sidor hade en jämn lutning och botten var rund.	Hård
249	Stolphål	0,5 x 0,4	0,15	Cirkulär mörkfärgning i plan. I profil blev anläggningen skålformad. Fyllningen bestod av mörkbrun silt och innehöll kolfryk.	Möjligt stolphål
250	Utgår	-	-	-	-

Bilaga 4. Anläggningar, undersökning, forts.

Kontextnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
251	Härd	2,0 x 1,7	0,5	Större rektangulär härd. Fylld med skörbränd sten och stora mängder kol. Fyllningen bestod av mörk sandig silt. Sotrand löpte längs med anläggningens botten.	Härd
252	Störhål	-	-	Ej undersökt.	-
253	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
254	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
255	Störhål	-	-	Ej undersökt.	-
256	Grop	-	-	-	-
257	Störhål	0,14 x 0,12	0,1	Mindre cirkulär mörkfärgning med relativt stor mängd kolfnyk synligt i plan. I profil blev anläggningen V-formad.	Möjligt störhål
258	Utgår	-	-	-	-
259	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
260	Utgår	-	-	-	-
261	Utgår	-	-	-	-
262	Utgår	-	-	-	-
263	Utgår	-	-	-	-
264	Utgår	-	-	-	-
265	Härd	0,4 i diameter	0,15	Cirkulär mörkfärgning med synligt kolfnyk i plan. I profil var anläggningen skålförmad, med konkava väggar och rundad botten. Fyllningen bestod av mörkbrun sandig silt med inslag av kol. Möjlig härdbotten.	Möjlig härdbotten
266	Utgår	-	-	-	-
267	Stolphål	-	-	Ej undersökt.	-
268	Stolphål	0,65 x 0,52	0,09	Fyllningen bestod av grånbrun silt med inslag av kolfnyk och flertalet stenar. Anläggningen var svårt skadad och endast botten var kvar. Botten var rundad.	Botten av ett möjligt stenskott stolphål.
269	Stolphål	0,58 x 0,46	0,17	Fyllningen bestod av grånbrun silt med inslag av fnyk av kol och sten av varierande storlek. Anläggningen hade konkava sidor och en rund botten.	Botten av ett möjligt stenskott stolphål
270	Stolphål	-	-	Ej undersökt.	-
271	Stolphål	0,43 x 0,3	0,25	Cirkulär mörkfärgning som blivit klipp av dike 272. Vid snitt blev anläggningen skålförmad med konkava sidor och rundad botten. Fyllningen bestod av grånbrå sandig silt. Blev relativt svårt att följa längre ned.	Möjligt stolphål
272	Dike	9,0 x 0,7	-	Ej undersökt.	-
273	Störhål	0,3 i diameter	0,15	Cirkulär kolkoncentration. Vid snitt visa det sig att det rörde sig om ett störhål med rest av förkolnad stolpe.	Störhål
274	Utgår	-	-	-	-
275	Utgår	-	-	-	-
276	Grop	1,0 x 0,9	0,12	I plan var anläggningen rektangulär med enstaka fnyk av kol. Vid snitt blev anläggningen grund. Den innehöll kol och mörkbrun silt. Hade konkava sidor och plan botten. Fyllningen bestod av grånbrun sandig silt.	Grop
277	Utgår	-	-	-	-
278	Utgår	-	-	-	-
279	Utgår	-	-	-	-
280	Stolphål	0,55 x 0,5	0,14	Cirkulär mörkfärgning i plan med synliga stenar. I profil blev anläggningen skålförmad med konkava sidor och rundad botten.	Möjligt stolphål
281	Utgår	-	-	-	-
282	Utgår	-	-	-	-

Bilaga 4. Anläggningar, undersökning, forts.

Kontextnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
283	Stolphål	0,6 i diameter	0,4	Cirkulär nedgrävning, såg i plan ut att vara fylld med större stenar. I profil visade det sig att stenen främst förhöll sig till anläggningens topp. Anläggningen hade en konkav nedgrävningskant och rundad botten.	Stolphål
284	Härd	0,75 x 0,7	0,23	Fyllningen bestod av en mörkbrun/svart kolhaltig och sotig silt. Innehöll även rikligt med skörbränd sten. Anläggningen hade konkava sidor och botten var rund.	Härd/möjlig kokgrop
285	Stolphål	0,34 x 0,29	0,09	Fyllningen bestod av gråbrun silt med inslag av kolfnyk. Anläggningen hade konkava sidor och en rund botten.	Möjligt stolphål
286	Utgår	-	-	-	-
287	Utgår	-	-	-	-
288	Stolphål	0,42 x 0,36	0,15	Fyllningen bestod av gråbrun silt med inslag av kol och enstaka stenar som förhöll sig till nedgrävningens kanter. Anläggningen hade konkava sidor och rund botten.	Stolphål med möjlig sten-skoning
289	Utgår	-	-	-	-
290	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
291	Stolphål	0,45 i diameter	0,25	Cirkulär mörkfärgning i plan med några större stenar synliga. Anläggningen innehöll en mörkbrun sandig silt. Möjligt stolphål.	Möjligt stolphål
292	Kokgrop/härd	1,49 x 0,55	0,28	Fyllningen bestod av mörkgrå silt, fnyk av kol och både skörbrända och rundade stenar. Anläggningen skars av sprängstengrop 293 i norr. Anläggningen hade konkava sidor och en rundad botten.	Kokgrop
293	Grop	-	-	Recent sprängstengrop, delvis undersökt under Förundersökningen då med ID 116	Sprängstengrop
294	Grop	2,6 x 2,3	0,75	Fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll flertalet rundade stenar och enstaka skrävsten. Anläggningen hade konkava sidor och rund botten.	Grop med oklar funktion
305	Utgår	-	-	-	-
306	Stolphål	0,32 x 0,3	0,04	Fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll rikligt med kolfnyk. Anläggningen var svårt skadad och endast botten kvarstod. Anläggningens nedgrävningskanter kunde inte dokumenteras men den hade en rund botten.	Möjligt stenskott stolphål
307	Utgår	-	-	-	-
308	Utgår	-	-	-	-
309	Grop	0,75 x 0,38	0,09	Fyllningen bestod av gråbrun silt samt fnyk av kol. Recent glas påträffades i fyllningen. Anläggningen hade oregelbundna sidor och en ojämn botten.	Recent grop utan tydlig funktion
310	Grop	0,95 x 0,8	0,12	Fyllningen bestod av grå silt och innehöll fnyk av kol och bränd lera. Innehöll uteslutande rundade stenar. En rot störde anläggningens bottenprofil i öst. Anläggningen hade jämnt lutande sidor och en ojämn botten.	Grop utan tylig funktion
311	Grop	0,75 x 0,68	0,21	Fyllningen bestod av brun silt och enstaka rundade mindre stenar. Anläggningen hade jämnt lutande sidor och en rund botten.	Grop utan tylig funktion
312	Grop	0,45 x 0,4	0,09	Fyllningen bestod av brungrå silt med enstaka mindre rundade stenar. Recent glas påträffades i fyllningen. Anläggningen hade jämnt lutande sidor, V-formad, och en rund botten.	Recent grop utan tydlig funktion
313	Utgår	-	-	-	-
314	Utgår	-	-	-	-
315	Utgår	-	-	-	-
316	Grop	1,5 x 1,4	0,4	Fyllningen bestod av brun silt med inslag av kol, anläggningen hade även en tunn lins med kol längs med sin norra nedgrävningskant. Riklig förekomst av mindre rundade stenar. V-formade sidor med rund botten.	Trolig recent stenröjningsgrop
317	Utgår	-	-	-	-

Bilaga 4. Anläggningar, undersökning, forts.

Kontextnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
318	Grop	1,8 x 1,0	0,4	Oval lätt rekatnagular i plan. Vid snitt had eanläggningen konkava nedgrävningskanter, dock släntade anläggningens kant mer åt väster. Innehöll rikligt med sten. Fyllningen bestod av siltig sand med lerinslag. Mindre kolkoncentration observerades i västra änden av anläggningen.	Möjlig tillmaktingsgrop
319	Grop	1,15 x 1,1	0,17	Den översta fyllningen i anläggningen bestod av brun silt och innehöll fryk av kol och enstaka rundade stenar. Längs botten av anläggningen löpte en horisont bestående av mörkgrå silt som innehöll fryk av kol och bränd lera samt enstaka mindre stenar, både rundade och skärviga. Anläggningnein var V-formad och hade en rund botten.	Grop som kan ha använts i två omgångar något som de olika fyllningarna talar för.
320	Grop	2,4 x 1,7	0,27	Fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll fryk av kol och rikligt med rundad sten, enstaka skärvig sten förekom. Anläggningen hade konkava sidor och en ojämn botten.	Trolig sten-sprängningsgrop
321	Grop	2,2 x 1,9	0,63	Fyllningen bestod av brun silt och innehöll rikligt med rundade stenar. Förekomst av obränt trä. Längs med botten löpte en tunn lins av kol. Anläggningen hade konkava sidor och en rund botten.	Trolig recent sten-röjningsgrop
322	Stolphål	-	-	Ej undersökt.	-
323	Grop	1,2 x 0,6	0,18	Avlång, oval mörkfärgning, synligt kolfryk i plan. Vid snitt fick anläggningen konkava sidor och plan botten, dock svår infiltration nedåt. Fyllningen bestod av mörk brunröd lerig silt med inslag av kol och sten. Bit av förkolnat trä påträffades i sydvästra hörnet av anläggningen. Oklar funktion.	Grop
324	Utgår	-	-	-	-
325	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
326	Utgår	-	-	-	-
327	Grop	0,92 x 0,82	0,19	Fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll fryk av kol och enstaka rundade stenar. En kolhorisont noterades i botten av anläggningens södra parti. Anläggningen hade konkava sidor och en rund botten.	Grop
328	Grop	0,48 x 0,43	0,05	Fyllningen bestod av mörk brungrå silt och innehöll fryk av kol och enstaka mindre rundade stenar. Utgjorde en skadad anläggning så endast botten var kvar vilket gjorde nedgrävningskanterna omöjliga att dokumentera. Anläggningen hade en rund botten.	Grop, möjligt botten av stolphål
329	Grop	0,53 x 0,45	0,15	Fyllningen bestod av gråbrun silt och innehöll fryk av kol samt ett par knytnävstora stenar. Anläggningen hade konkava sidor och en rund botten.	Grop, möjligt botten av stolphål
330	Utgår	-	-	-	-
331	Dike	5,1 x 0,4	-	Dike, ej undersökt.	-
332	Utgår	-	-	-	-
333	Stolphål	-	-	Ej undersökt.	-
334	Utgår	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
335	Utgår	-	-	-	-
336	Dike	10,7 x 1,1	-	Ej undersökt.	-
337	Dike	13,01 x 0,8	-	Ej undersökt.	-
338	Grop	-	-	Ej undersökt, recent.	-
339	Stolphål	-	-	Ej undersökt.	-
340	Härd	-	-	Anläggningen undersökt under förundersökningen.	-
341	Utgår	-	-	-	-
342	Nedgrävning	1,6 x 0,7	0,29	Avlång, aningen rektangulär anläggning. Bränd orange silt och kol observerades i västra delen av anläggningen. Vid snitt fick anläggningen konkava sidor men ojämn botten. I västra delen observerades en koncentration med kol, bränd silt och enstaka skörbrända stenar. Oklar funktion.	Nedgrävning
343	Borttagen	-	-	-	-

Bilaga 4. Anläggningar, undersökning, forts.

Kontextrnr	Typ	Storlek i plan (m)	Djup (m)	Beskrivning	Tolkning
344	Borttagen	-	-	-	-
345	Utgår	-	-	-	-

BILAGA 5. FYND, FÖRUNDESRÖKNING OCH UNDERSÖKNING

Fynd nr	Objekt	Material	Antal fragment	Vikt g	Beskrivning
104:881:1	Nit	Järn	1	0,4	Svårt korrederad nit/spik med böjd spets
111:137:1	Yxfragment	Flinta	1	0,72	Fragment av en polerad tjocknackig yxa. Se bilaga 1.
111:137:2	Yxfragment	Flinta	1	0,1	Fragment av tjocknackig polerad yxa, eldpåverkat. Se bilaga 1.
111:137:3	Avslag	Kvarts	1	0,6	Möjligt avslag i kvarts, ej teknologiskt bestämt. Se bilaga 1.
131:850:1	Hästbrodd	Järn	1	3,8	Fragment av hästbrodd.
223:176:0	Keramik	Keramik	7	1,3	Sju bitar hårt vittrad keramik, ingen ornering synlig. relativt stora magrinskor. Möjligtvis glättad ytbehandling.
238:310:0	Keramik	Keramik	12	4,6	Fragment av glättad keramik, troligtvis delar av samma kärl, trolig datering yngre brons/äldre järn
1000:84:1	Beslag/bleck	CU-leg	1	0,1	Tunt ovalt, välvt, cu beslag med ett tunnt lager prickornering ovanpå.
1000:1147:1	Mynt	CU-leg	1	0,4	Historiskt mynt, myntat 1895
1000:1147:2	Nosring	CU-leg	2	5,1	Två delar av en nosring, passform.
1000:337:2	Avslag	Flinta	1	0,4	Flintan från Gillberga är av daniensflinta. Det är ett retuscherat avslag (skrapa) som troligen härstammar från dolk eller yxproduktion. Datering preliminärt neolitikum (äldre bronsålder), kanske andra halvan av neolitikum (MN-SN). Det är troligen ett avslag som uppstår vid uttunning av yx-eller dolkkroppen. . (Guinard 14/12-17). Se bilaga 1.
1000:2:1	pärla	glas	1	0,1	Mindre svart/mörkblå pärla, plan på topp och botten, dateras till slutet av 700-talet, enligt Callmer
1000:337:1	slagg	Järn	1	10	Klump med järnhaltigt slagg. Har avtryck efter flätverk och möjlig textil.
1000:397:1	Båtnit	Järn	1	2,1	Båtnit med rombisk nitbricka.
1000:912:2	Knivblad	Järn	1	1,6	Eggat verktyg med möjligen avbruten tånge, saknar markerad spets, böjd ände
1000:912:6	Hästsosöm	Järn	2	1,2	En typ A och en typ C
1000:1109:1	Mejsel	Järn	1	4,7	Mindre mejsel med slagbane
1000:1109:2	Beslag/bleck	Järn	2	7,5	Två möjliga beslag i järn, odefinerade.
1000:1109:3	Krok	Järn	1	13,5	Dragkrok, med bas/plattform och aning tillspetsad ände
1000:1109:4	Krampa	Järn	1	4,5	Större böjd ten, möjlig krampa.
1000:1109:5	Ten	Järn	2	6,6	Två tenar, ena svagt böjd i ena änden, andre med svag slagbula.
1000:1109:6	Hästsosöm	Järn	3	1,9	Två typ B och en typ C.
1000:1109:7	spik	Järn	5	3,5	Spikar av olika form och storlek.
1000:1221:1	Ten	Järn	3	1,4	Tre avlånga lätt rektangulära i snitt, två med antydning till slagbane, spik?
1000:1221:2	Hästsosöm	Järn	4	2,9	Tre möjliga typ B och en möjlig typ D
1000:1221:3	Obestämd/ten	Järn	1	6,9	Avlång ten, cirkulär i snitt, böjd i 90 grader. Möjligt handtag?
1000:1109:8	Keramik	Keramik	1	7,6	Bit fajans/flintgods
1000:1109:9	Keramik	Keramik	5	5,5	Fem bitar rödgods, verkar vara från minst två kärl
1000:361:1	Tråd	Silver/bly	1	0,1	Tunn mindre tråd i möjligt silver. dock böjbar.
1000:318:1	Bryne	Skiffer	1	1,2	Avlångt rundat bryne med tydliga facetteringar, avbrutet i båda ändar.
1000:1:3	Avslag	Flinta	1	0,15	Avslag, med krusta. Möjligen eldslagningsflinta. Se bilaga 1.
1000:1:4	Skrapa	Flinta	1	0,7	Skrapa med retuscher, möjligen omarbetning från en cylindrisk kärna. Datering neolitikum. Se bilaga 1.
1000:1:5	Avslag	Flinta	1	0,01	Tunt flintavslag av sydsandinavisk flinta, liten bit krusta på. Se bilaga 1.
1000:912:5	Avslag	Flinta	1	0,01	Mindre bit eldpåverkad flinta. Se bilaga 1.
1000:1:2	Avslag	Kvarts	3	1,3	Tre avslag kvarts, ej teknologiskt bestämda. Se bilaga 1.
1000:1:6	Avslag	Kvarts	1	0,5	Avslag kvarts, obestämt teknologi.

Bilaga 5. Fynd, förundersökning och undersökning, forts.

Fynd nr	Objekt	Material	Antal fragment	Vikt g	Beskrivning
1000:336:1	Bearbetad kvarts	Kvarts	1	1,9	Reducerings avslag från nodul. Se bilaga 1.
1000:912:1	Skrapa	Kvarts	1	0,15	Möjlig skrapa i kvarts, annars avslag obestämd teknologi. Se bilaga 1.
1000:912:3	Skrapa	Kvarts	1	0,31	Rundad skrapa, verkar antingen ha nötts ned eller blivit delvis omarbetad. Möjlig omarbetning av hantagskärna. Se bilaga 1.
1000:912:4	Avslag	Kvarts	2	0,5	Två möjliga avslag kvarts. Se bilaga 1.

BILAGA 6. ¹⁴C-ANALYS

International Chemical Analysis Inc.

1951 NW 7th Ave

STE 300

Miami, FL U.S.A 33136

Summary of Ages

Submitter Name: Hampus Norrgren

Company Name: Arkeologikonsult

Address: Optimusvagen 14 19434 Upplands Vasby Sweden

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
17C/0242	104:879	Charcoal	AAA	5390 +/- 40 BP	Cal 4340 - 4220 BC (71.5%) Cal 4210 - 4160 BC (13.5%) Cal 4130 - 4070 BC (10.4%)
17C/0243	109:876	Charcoal	AAA	2140 +/- 40 BP	Cal 360 - 290 BC (22.5%) Cal 230 - 50 BC (72.9%)
17C/0244	121:863	Charcoal	AAA	0.9990 +/- 0.0025 F14C	Cal 1890 - 1910 AD (39.6%) Cal 1950 - 1960 AD (55.8%)

- Calibrated ages are attained using INTCAL13: **IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP**. *Paula J Reimer, Edouard Bard, Alex Bayliss, J Warren Beck, Paul G Blackwell, Christopher Bronk Ramsey, Caitlin E Buck, Hai Cheng, R Lawrence Edwards, Michael Friedrich, Pieter M Grootes, Thomas P Guilderson, Haflidi Hafliadason, Irka Hajdas, Christine Hatté, Timothy J Heaton, Dirk L Hoffmann, Alan G Hogg, Konrad A Hughen, K Felix Kaiser, Bernd Kromer, Sturt W Manning, Mu Niu, Ron W Reimer, David A Richards, E Marian Scott, John R Southon, Richard A Staff, Christian S M Turney, Johannes van der Plicht. Radiocarbon 55(4), Pages 1869-1887.*
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.

Bilaga 6. ¹⁴C-analys, forts.

International Chemical Analysis Inc.
1951 NW 7th Ave
STE 300
Miami, FL U.S.A 33136

Summary of Ages

Submitter Name: Hampus Norrgren

Company Name: Arkeologikonsult

Address: Optimusvagen 14 19434 Upplands Vasby Sweden

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
17C/0947	206	Charcoal	AAA	1980 +/- 30 BP	40 BC - 80 AD
17C/0948	242	Charcoal	AAA	2090 +/- 30 BP	190 - 40 BC
17C/0949	342	Charcoal	AAA	1360 +/- 30 BP	Cal 620 - 690 AD (92.2%) Cal 750 - 760 Ad (3.2%)

- Calibrated ages are attained using INTCAL13: **IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP.** *Paula J Reimer, Edouard Bard, Alex Bayliss, J Warren Beck, Paul G Blackwell, Christopher Bronk Ramsey, Caitlin E Buck, Hai Cheng, R Lawrence Edwards, Michael Friedrich, Pieter M Grootes, Thomas P Guilderson, Hafliði Haffidason, Irka Hajdas, Christine Hatté, Timothy J Heaton, Dirk L Hoffmann, Alan G Hogg, Konrad A Hughen, K Felix Kaiser, Bernd Kromer, Sturt W Manning, Mu Niu, Ron W Reimer, David A Richards, E Marian Scott, John R Southon, Richard A Staff, Christian S M Turney, Johannes van der Plicht.* **Radiocarbon 55(4), Pages 1869-1887.**
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.

BILAGA 7. POPULÄRVETENSKAPLIG SKRIFT

POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING
ARKEOLOGIKONSULTS PROJEKTNR 2018.3073

PLATSEN PÅ VÄGEN DIT

Om Arkeologikonsults undersökningar av Högsby 424:1 utanför Gillberga

HAMPUS NORRGREN

Administrativa och tekniska uppgifter

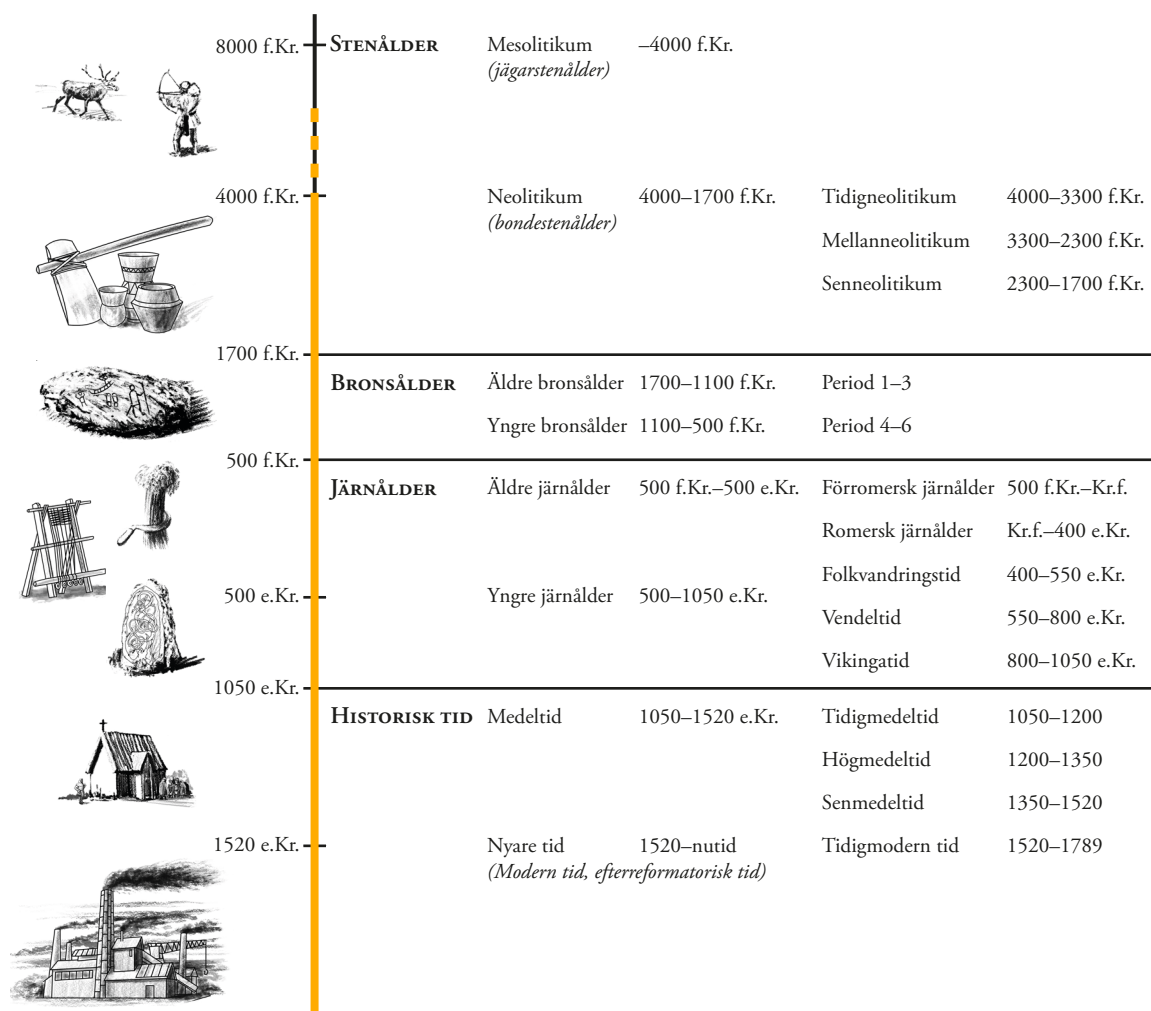
Länsstyrelsens dnr:	431-2147-12
Författare:	Hampus Norrgren
Årtal:	2018
Län:	Kalmar
Socken:	Högsby
Fastighet:	Gillberga 2:10
Berörda fornlämningar:	RAÄ-nr Högsby 424:1
Projektledare:	Hampus Norrgren
Undersökande organisation:	Arkeologikonsult, info@arkeologikonsult.se, tel: 08-590 840 41
Basrapport:	Ett litet stopp på vägen. Arkeologisk förundersökning, och undersökning av delar av RAÄ Högsby 424:1, Högsby socken och kommun, Kalmar län Rapporter från Arkeologikonsult 2018:3073

OMSLAGSBILD: Översiktsbild över undersökningsområdet, fotot från sydöst.

© Arkeologikonsult 2018

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

Vanliga arkeologiska benämningar och termer

Anläggningar – Samlingsterm för rester av förhistoriska konstruktioner. Vanligtvis utgörs anläggningar av olika sorters gropar. Flera anläggningar kan tolkas utgöra enskilda delar av en större sammanhängande konstruktion.

Stolphål – En grävd grop vari en stolpe positionerats, används ofta i huskonstruktioner där den insatta stolpen bär upp husets tak. I huskonstruktioner fungerar ofta i par, så kallade bockpar som står bredvid varandra med ett mindre mellanrum. Vanligtvis krävs det ett stort antal stolphål för att kunna bära upp ett hus.

Härd – Eldstad som används som värmekälla och till matlagning.

Kulturlager – Av människan avsatta lager, framkommer ofta på boplatser där människor lev under längre tid. Bildas av att kol och sot från härdar samt matavfall och sopor trampas ned och till slut bildar ett eget lager.

Fornlämning – Av människan avsatta, skapade och varaktigt övergivna lager, konstruktioner och föremål äldre än år 1850.

Makrofossiler – Små rester av organiskt material som lämnats kvar i lager och anläggningar som exempelvis kol och förkolnade fröer. Dessa plockas ut från insamlade jordprover av arkeobotaniker. Makrofossilerna kan dels berätta för oss vad anläggningen använts till, de kan även berätta lite om hur det omgivande landskapet sett ut och sist men inte minst kan man skicka in makrofossiler på ^{14}C -analys.

^{14}C -analys – Alla levande organismer tar upp ^{14}C -isotoper under tiden de lever. När organismen sen dör finns isotoperna fortfarande kvar men bryts sakna ner över tid. Den här nedbrytningen är någorlunda konstant och är möjlig att mäta vilket i sin tur kan berätta för oss hur länge sen det var som organismen dog.

Under arkeologiska undersökningar inom fornlämningsområdet Högsby 424:1 beläget strax utanför Gillberga i Högsby socken i Kalmar län har arkeologer från Arkeologikonsult påträffat fynd och anläggningar från jägar- och bondestenålder samt äldre och yngre järnålder.

Utifrån de anläggningar och fynd som framkommit verkar det som att man återkommit till platsen under större delen av förhistorien. Platsen verkar dessutom ha använts på lite olika sätt under dessa tillfällen men generellt så verkar man inte stanna speciellt länge vid de enskilda besöken.

Orsaken bakom varför arkeologer från Arkeologikonsult genomförde dessa undersökningar i slutet av januari och slutet av april var att man från kommunens sida beslutat att dra en vatten- och avloppsledning mellan Högsby och Ruda. Ledningen var planerad att grävas ned i en small korridor som löpte tvärs över fornlämningsområdet. Ett ingrepp som Länsstyrelsen i Kalmar län bedömde krävde inledande arkeologiska insatser.

Enligt svensk fornminneslag ska markingrepp där risk finns att fornlämningar förstörs eller på annat skadas föränsas av arkeologiska utredningar och undersökningar. Detta innebär dock inte att varje liten grop eller hård blir föremål för en arkeologisk undersökning. Länsstyrelserna fungerar som beslutande organ över vilka områden som ska undersökas och till vilken grad.

För att underlätta denna beslutsprocess genomförs arkeologiska undersökningar vanligtvis i olika steg. Först måste det utredas om det finns någon indikation till att fornlämningar existerar på platsen. Om så är fallet ska man försöka bekräfta att det rör sig om faktiska fornlämningar (se informationsblad). Arkeologerna ska även försöka ta reda på hur många anläggningar som finns på platsen samt vilken typ dessa representerar. Baserat på de här resultaten kan arkeologerna i vissa fall få komma tillbaka till platsen för att dokumentera och ta bort de lämningar som påverkas av bygget. Syftet är då att samla in och bevara den kunskap som dessa utgör genom noggrann dokumentation och rapportering.

Indikation till att det fanns fornlämningar inom Högsby 424:1 påträffades under en inventering genomförd av Kalmar länsmuseum under slutet av

80-talet. Arkeologerna hade då träffat på bearbetat stenmaterial i matjorden som dragits upp av plog och harv och området hade utifrån detta kommit att klassificeras som en stenåldersboplats.

Normalt sett är stenåldersboplatser, framför allt de som kan dateras till den äldsta stenåldern, relativt tomma på anläggningar och kulturlager (se informationsblad). Detta beror framför allt på det långa tidsintervallet mellan då och nu lett till att majoriteten av det organiska materialet brutits ned och försvunnit. Kvar blir vanligtvis bara stenartefakter och resterprodukter från redskapsproduktion som exempelvis avslag och splitter.

Bristen på lager och anläggningar förklaras även genom att man under jägarstenåldern (mesolitikum) levde ett liv i konstant rörelse. Eftersom en stor del av näringsintaget baserades på jakt följde man bytedjurens vandringar och man förflyttade sig vanligtvis mellan olika säsongsboplatser och fångststationer. Detta levnadssätt lämnar av förklarliga skäl inte efter sig lika många spår som om man bor på en och samma plats under en längre tid.

Det är först under slutet av stenåldern som man börjar bli bosatt och hålla sig med jordbruk och boskap. Det är ett levnadssätt som sedan blir normen under den resterande förhistorien. Visserligen flyttar gårdar och byar runt i landskapet men de lämnar vanligtvis efter sig fler och tydligare spår av mänsklig aktivitet.

I området kring Högsby 424:1 finns ett stort antal fornlämningar som indikerade att fler tidsperioder möjligen skulle kunna ligga gömda i åkern. Både järnbrons- och stenålder gör sitt intryck på omgivningen i form av olika gravmonument som exempelvis högar och hållkistor.

Högsby 424:1 har dessutom ett väldigt gynnsamt läge strax intill Emån. Ån är det största vattendraget i Småland och ringlar sig hela vägen ut till Östersjön. Något som säkert gjort att vattendraget under alla tider varit attraktivt som en viktig färdled för människor som önskar förflytta sig mellan kust och inland.

En annan geografisk företeelse av intresse är att det strax söder om Högsby 424:1 löper en större åsrygg parallellt med Emån. Åsryggar är på grund av deras innehåll bestående av sten och morän väl dränerade. Vilket är en egenskap som gjort att de ofta använts

Figur 1. Den inledande arkeologiska insatserna bestod av att mindre sökschakt togs upp inom korridoren där ledningen skulle grävas ned. Foto från sydöst.

Figur 3. Anläggningar undersöks vanligtvis till häften och dokumenteras genom fotografi och skrift. Jordprover samlas in från den återstående profilen.

som naturliga färdvägar när man önskat förflytta sig på land.

Eftersom indikation till fornlämning redan hade bekräftats under 1980-talet bestod Arkeologikon-sults inledande arkeologiska insatser av att man med hjälp av grävmaskin började gräva ett antal mindre sökschakt längs den tänkta ledningens korridor. Syftet var att genom att lyfta på matjorden se om fornlämningar som exempelvis anläggningar och kulturlager skulle komma att skadas av bygget. Om nu anläggningar påträffades skulle en mindre andel grävas ut och undersökas. Målet då var att försöka ta reda på vad för lämningar det rörde sig om samt att försöka datera dem.

Anläggningar dateras lättats genom att man på-träffar tidstypiska artefakter i dem under tiden de grävs ut. Hittas inga fynd finns det lite andra me-toder att använda sig av. Det vanligaste sättet är att samla jordprover från anläggningens innehåll.

Figur 2. Makrofossiler är ett redskap när man försöker förstå vad olika anläggningar använts till. De utgör även ett viktigt dateringsunderlag för anläggningar och kulturlager. På bilden ses hasselnötter, fiskben, fiskfjäll och skalkorn som exempel på vad som kan hittas i ett jordprov.

Dessa prover analyseras av experter som går igenom provet på jakt efter så kallade makrofossiler. Dessa kan i sin tur skickas in till laboratorium för ^{14}C -analys (Se informationsbladet). Genom en sådan analys får man i sin tur en ungefärlig datering för när anläggningen antingen skapats, brukats eller övergivits.

Det framgick snart att fler tidsperioder än sten-åldern tycks ha lämnat sitt avtryck inom Högsby 424:1. Anläggningar och fynd påträffades redan vid första skoptaget och så fortsatte det där gropar, här-dar och stolphål framkom över en stor del utred-ningens område. De framkomna anläggningarna verkade fördela sig i tre distinkta kluster och däri dessutom utifrån typ. Exempelvis bestod det första anläggningsklustret främst av gropar och stolphål. Den andra koncentrationen bestod framför allt av här-dar och den tredje karaktäriserades av större stenfyllda gropar tillsammans med enstaka mindre stolphål.

Figur 4. Under en arkeologisk undersökning får man chansen till att ta upp en större sammanhängande yta. Detta ger en bättre möjlighet att förstå hur olika typer av anläggningar och områden förhåller sig till varandra.

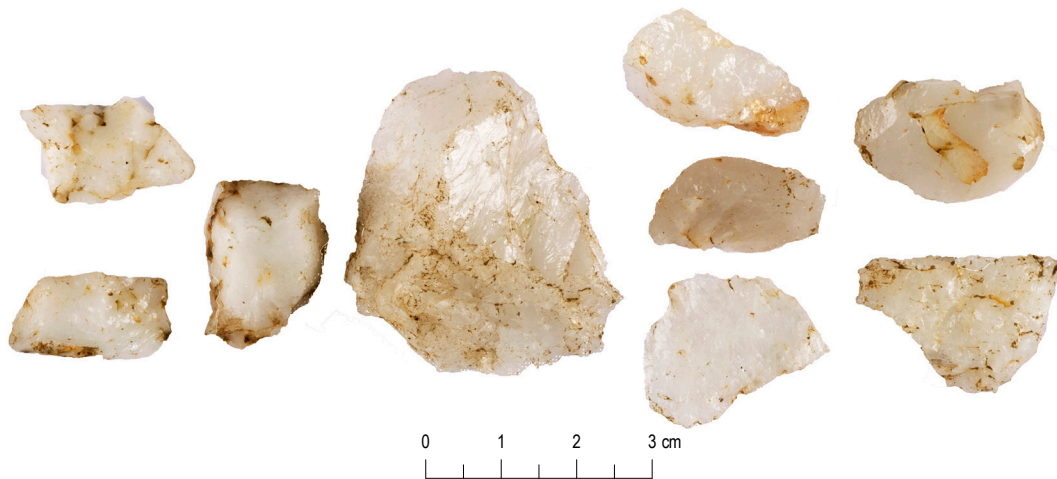
Redan under tiden som anläggningarna grävdes fram växte idén om att dessa kunde tänkas representera olika aktiviteter från olika tidsperioder. Varsitt ^{14}C -prov skickades in från respektive koncentration och resultatet från analysen kom att ge stöd åt denna tolkning.

Det första området med stolphål fick en datering som hamnade i bondestenåldern medan det andra området med härdarna fick en datering som hamnade i äldre järnålder. Det sista området gav en datering som hamnade i slutet av 1800-talet vilket gör att dessa anläggningar inte räknas som fornlämning (se informationsbladet)

Baserat på detta resultat beslutades det av Länsstyrelsen i Kalmar län att ytan skulle bli föremål för en efterföljande arkeologisk undersökning. Arkeologikonsults arkeologer fick då möjlighet till att närmare undersöka om antagandet kring de förmodade anläggningsskoncentrationerna faktiskt stämde.

Under en arkeologisk undersökning tar man vanligtvis upp en större sammanhängande yta. Det är redan bekräftat att förhistoriska fynd och anläggningar finns på platsen och nu är målet att dokumentera och ta bort dessa. Inte bara ges det en bättre möjlighet till att se hur anläggningar rumsligt förhåller sig till varandra genom att en större sammanhängande yta tas upp. Möjligheten ges ofta att genomföra fler ^{14}C -analyser som i sin tur kan ge en bättre förståelse över hur området använts över tid.

Det visade sig efter att undersökningen genomförts och alla prover analyserats att antagandet kring de tre anläggningsskoncentrationerna fortfarande verkade stämma. De flesta av de nya ^{14}C -dateringarna visade på ett liknande tidsspänn som de tidigare genomförda analyserna. Ett provresultat avvek från mängden genom att det gav en datering som hamnade i yngre järnålder. Detta prov hämtades från en yta som låg strax intill härdområdet och som först kom fram när hela området avbanades. Här påträff-

Figur 5. Några av de avslag och redskap i kvart som hittades under undersökningarna. Längst upp bildens högra hörn ses hantagskärnan som arbetats om till en skrapa. Skala 1:1.

fades en ansamling gropar och stolphål som utifrån sin placering gav intrycket av att utgöra rester av en mindre huskonstruktion.

Fyndmässigt överensstämde de daterbara artefakterna med de tidsperioder som angetts av ¹⁴C-dateringarna. Stenmaterialet var jämfört med den mängd som kan framkomma på andra stenåldersboplatser relativt litet till antalet. Bland detta material var det möjligt att urskilja både färdiga föremål och rester av redskapsproduktion. Den jämförelsevis lilla mängden stenmaterial kan förklaras av att man inte uppehållit sig speciellt länge inom området. Det borde helt enkelt påträffats ett större material om man levat på platsen under en längre tid.

Under loppet av stenåldern utvecklades det olika teknologier i hur man gick till väga för att skapa sina redskap. Dessa teknologier utvecklas och förändras

baserat på syfte och kunskap. Det leder till att specialinriktade arkeologer dels kan göra ett utlåtande om vad för teknologi som använts och baserat på det ge en ungefärlig datering. Vissa föremålstyper figurerar även endast under vissa delar av stenåldern.

Så utifrån sättet man valt att bearbeta stenmaterialet samt de tidstypiska föremål som kunde identifieras var det möjligt att datera en stor del av materialet till mitten av bondestenålder. Ett fynd av en så kallad hantagskärna är ett av få föremål som indikerar en äldre datering till jägarstenåldern. Denna kärna hade dock omarbetats vid ett senare tillfälle till att fungera som en skrapa.

Värt att lyfta fram är två fragment av polerade yxor som framkom under undersökningarna. Dessa dateras till bondestenåldern och kan tänkas utgöra spår att man använt sig av eller slipat till yxor på platsen.

Figur 6. Några av de avslag och redskap av flinta som påträffades. I mitten av bilden ser vi ett polerat avslag av en tjocknackig yxa. Skala 1:1.

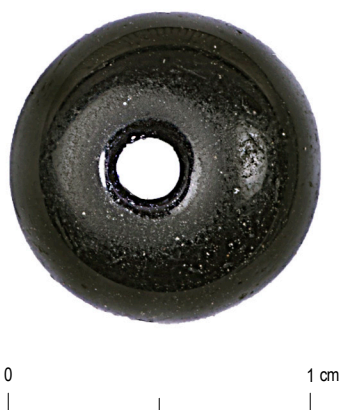

Figur 7. En avlång skrapa i flinta som ursprungligen slagits loss från en möjlig yxa eller dolk. Skala 2:1.

Figur 8. Små bitar förhistorisk keramik, ursprungligen har de utgjort skålar och krukor som används som förvaringsbehållare och till matlagning. Skala 1:1.

Figur 9. En mörkblå glaspärla som påträffades under den arkeologiska undersökningen. Pärlor av den här typen dateras till 700-talets andra hälft. Skala 4:1.

Även en avlång skrapa i flinta påträffades. En rolig detalj är att även detta föremål är en omarbetning. Ursprungligen antas skrapan ha utgjort del av en möjlig flintdolk men att fragmentet i ett senare skede bearbetats om till att fungera som skrapa.

Även fynd från andra tidsperioder än stenåldern påträffades. Värt att nämna är en vacker liten mörkblå glaspärla av en typ som vanligtvis dateras till mitten av 700-talet (Callmer 2003). Dessa bars vanligtvis i stora halsband som ibland kunde bestå av hundratals pärlor men indikationer finns även till att de ibland burit i trådar fästa i klädedräkten.

En mindre mängd keramik påträffades även under undersökningen. Den dateras till äldre järnålder och uppträdde i två mindre koncentrationer. Dessa utgör troligtvis rester av fat eller krukor som använts till matlagning eller till förvaring.

Vad kan man då säga om detta?

Vad är det då för resultat som de arkeologiska undersökningarna har fått fram? Först är det tydligt att området varit i användning under betydligt längre tid än vad som tidigare antagits. Påträffade fynd, anläggningar och dateringar indikerar också att människor bedrivit olika aktiviteter på platsen ända från stenåldern fram till modern tid.

De första aktiviteterna på platsen som lämnar tydliga spår i området verkar inträffa under bondestenenåldern. Man stannar till för att kanske slipa till sin stenxyxa eller hugga till sin kanot och garva skin med sina omarbetade skrapor. Stenmaterialet från perioden var litet till antalet men väl bearbetat. Något som antyder att man inte uppehållit sig speciellt länge på platsen för det skulle helt enkelt lämna efter sig ett mångdmässigt större material.

Under äldre järnålder återkommer man till Högsby 424:1 och anlägger ett antal större härdar. Dessa anläggs under öppen himmel och används troligtvis i samband med djurskötsel. Kanske användes de till att laga mat och ge värme när herdarna var ute och vallade sina djur? Keramiken som påträffades dateras även den till äldre järnålder och utgör troligtvis fat eller skålar som brukats vid måltiden eller rester av behållare och krukor som använts till att förvara mat eller dryck.

Under yngre järnålder upprättar man ett mindre hus på platsen. Detta representerar antagligen en ekonomibyggnad som kopplas till jordbruk eller djurskötsel. Huset i sig är lite för litet för att fungera som ett regelrätt bostadshus. Förutom den vackra glaspärlan så påträffades ytterst få fynd från tidsperioden.

Det verkar som att det är under historisk tid som området för första gången används för storskaligt jordbruk. De stora stenfyllda groparna som påträffades inom det tredje anläggningsklustret kan tänkas utgöra rester efter att man med hjälp av eldpåverkan sprängt större stenar som försvårat plogens framfart.

Sammanfattningsvis kan man alltså säga att Högsby 424:1 verkar ha fungerat som en plats man återkommer till men inte uppehåller sig vid speciellt länge under de enskilda besöken. Oavsett om det är den

kringresande stenåldersmänniskan eller järnåldersherden som är ute och vallar sina kreatur lämnar de ett litet om än tydligt avtryck i området. Givetvis är det viktigt att framhålla att det endast är en liten del av fornlämningsområdet som hittills blivit undersökt. Detta är alltså en tolkning som kan komma att ändras när och om ytterligare arkeologiska insatser utförs. Det är lite av charmen med arkeologi, att det vi tror oss veta en dag kan komma att ändras dagen efter, hypoteser och idéer ändras hela tiden samtidigt som vi ständigt för kunskapen om förhistorien vidare.

Vi kan inte säga mycket mer än vad vi tolkar att vårt påträffade material berättar för oss. Allt som hittills framkommit under våra undersökningar i Högsby 424:1 tyder på att området inte var dit man ämnade bege sig utan utgjorde ett litet stopp på vägen dit man skulle.

Referenser

Callmer, J, (2003). Beads in Scandinavia in the early and high medieval periods, ca. AD 400-1200. I: *Ornaments from the past, bead studies after Beck: a book on glass and semiprecious stone beads in history and archaeology for archaeologists, jewellery historians and collectors*. Glover, I., Hughes Brock, H. & Henderson, J. (red). London

Östra Smålands Kommunalteknikförbund
Hultsfred - Högsby

Länsstyrelsen
Kalmar län

Rapporter från Arkeologikonsult 2018:2602/3073